

Přemyslovská Morava kolem roku 1200

Mladohradištní období 11.-12. století

Hradská centra: 3 stupně (R. Procházka)

1. Centrální pozice:

1. Brno (do roku 1146?)
2. Olomouc
3. Znojmo

2. Hradské obvody:

1. Přerov
2. Spytihněv
3. Břeclav
4. Rokytná

3.

Správní body místního významu:

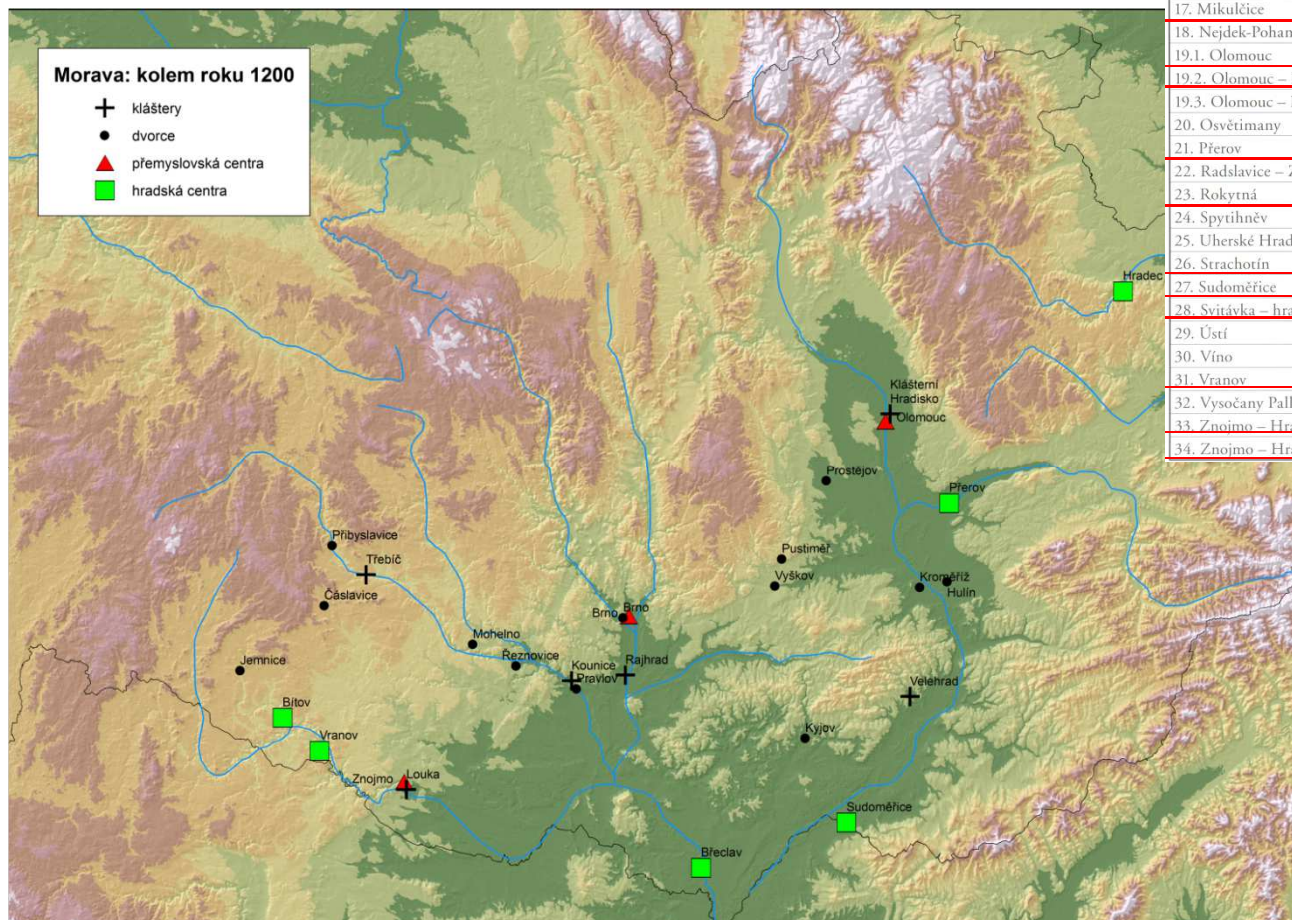
1. Vranov
2. Hrádek
3. Kramolín
4. Ivaň?

5. Strachotín
6. Pustiměř
7. Bítov
8. Hodonín?
9. Přerov
10. Hradec nad Moravicí

5. Pravlov
6. Kroměříž
7. Úsobrno
8. Řeznovice
9. Jemnice
10. Telč
11. Kyjov
12. Vyškov
13. Hulín
14. Prostějov

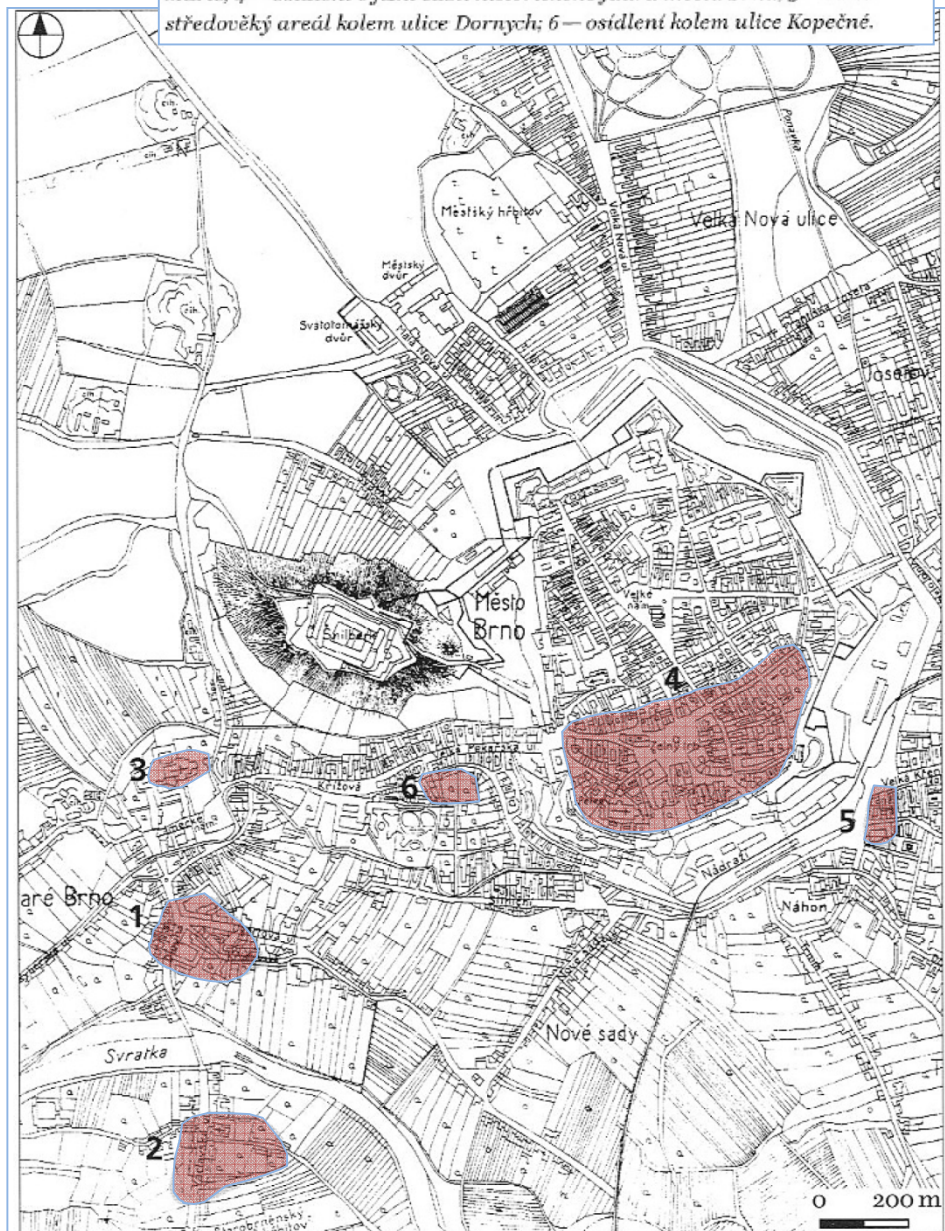
kolem 1200

Lokalita	Max. opev. plocha (ha)	Osidlení před 800	Opevnění před 800	Velkomoravské opevnění	Velkomoravské osídlení	Mladohradištní opevnění	Mladohradištní osídlení
1. Biskupice	0,6	-	-	?	+	?	+
2. Bítov	1,2	-	-	-	+	+?	+
3. Brno-Staré Brno	?	+	-	?	+	+	+
4. Břeclav	?	-	-	-	-	+?	+
5. Břeclav-Pohansko	28	+	-	+	+	-	+ do 1000
6. Dolní Věstonice – Vysoká zahrada	0,8	-	-	-	-	+	+ do 1200
7. Drnholec	0,1	-	-	-	-	+	+ do 1200
8. Hodonín	?	-	-	-	-	?	+ do 1200
9. Hradec nad Moravicí	?	-	-	?	+	+	+ do 1200
10. Hrádek	-	-	-	-	-	-	-
11. Chotěbuz	1,7	-	-	+	+	?	+ do 1000
12. Koblou-Landek	0,61	+	?	+	+	-	-
13. Kramolín	1,4	-	-	-	+	+	+
14. Křenov-Mařín	12,2	-	-	-	-	-	-
15. Kylešovice	1,1?	-	-	-	-	+	+ do 1200?
16. Líšeň-St. Zámky	11	+	+	+	+	+	+ do 1000
17. Mikulčice	10,6	+	+	+	+	-	+ do 1200
18. Nejdeč-Pohansko	23	+	-	+	+	-	+
19.1. Olomouc	10,1	-	-	?	-	+	+ do 1200
19.2. Olomouc – Hradiště	?	-	-	-	-	+	+ do 1200
19.3. Olomouc – Povel	?	+	+	-	+	-	-
20. Osvětimany	20	-	-	+	+	-	+
21. Přerov	1,3?	-	-	-	+	+	+ do 1200
22. Radslavice – Z. Hora – Pustiměř	1	+	+	+	+	+	+
23. Rokytná	3 (11)	-	-	-	-	+	+ do 1250
24. Spytihněv	?	-	-	-	-	+	+
25. Uherské Hradiště	16	+	?	?	+	-	+
26. Strachotín	17	-	-	+	+	+	+ do 1200
27. Sudoměřice	1,8	-	-	-	-	+	+ do 1200/1250?
28. Svitávka – hradisko	0,1	-	-	-	-	+	+ do 1250
29. Ústí	2,5 (1,6)	-	-	-	+	-	-
30. Víno	0,5	+	+?	+	+	-	-
31. Vranov	1,1	-	-	-	?	+	+ do 1200
32. Vysočany Palliardiho hr.	0,11	-	-	?	+	+	-
33. Znojmo – Hrad	1,25	-	-	-	-	+	+ do 1200
34. Znojmo – Hradiště	18	+	?	+	+	+?	+ do 1200

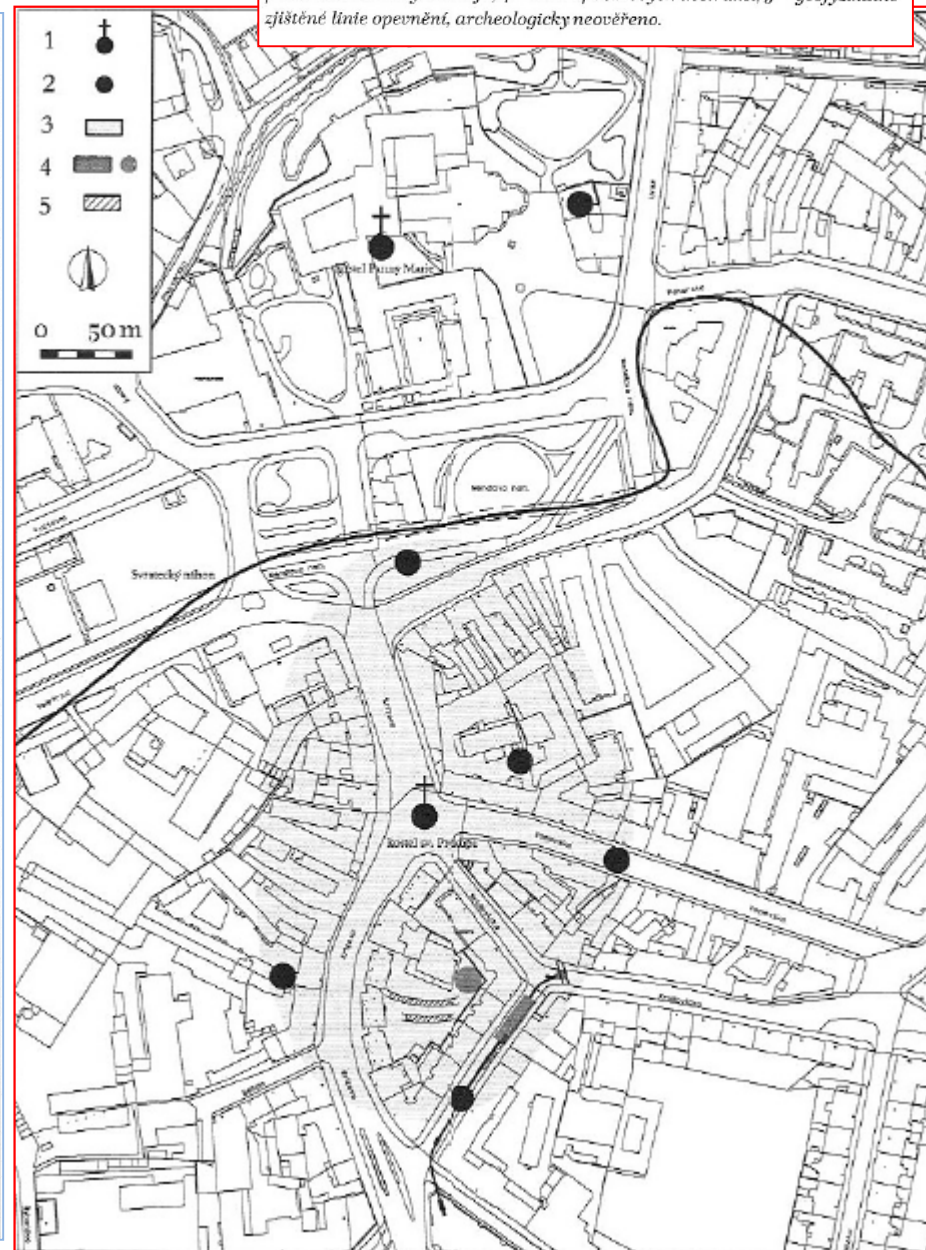

BRNO

Brněnská aglomerace ve druhé polovině 12. století. 1 — jádro starobrněnské aglomerace s předpokládaným hradem; 2 — pravobřežní podhradí kolem Vídeňské ulice na katastru Štýřic; 3 — levobřežní okrsek kolem kostela Panny Marie; 4 — osídlení v jižní části historického jádra města Brna; 5 — raně středověký areál kolem ulice Dornych; 6 — osídlení kolem ulice Kopečné.

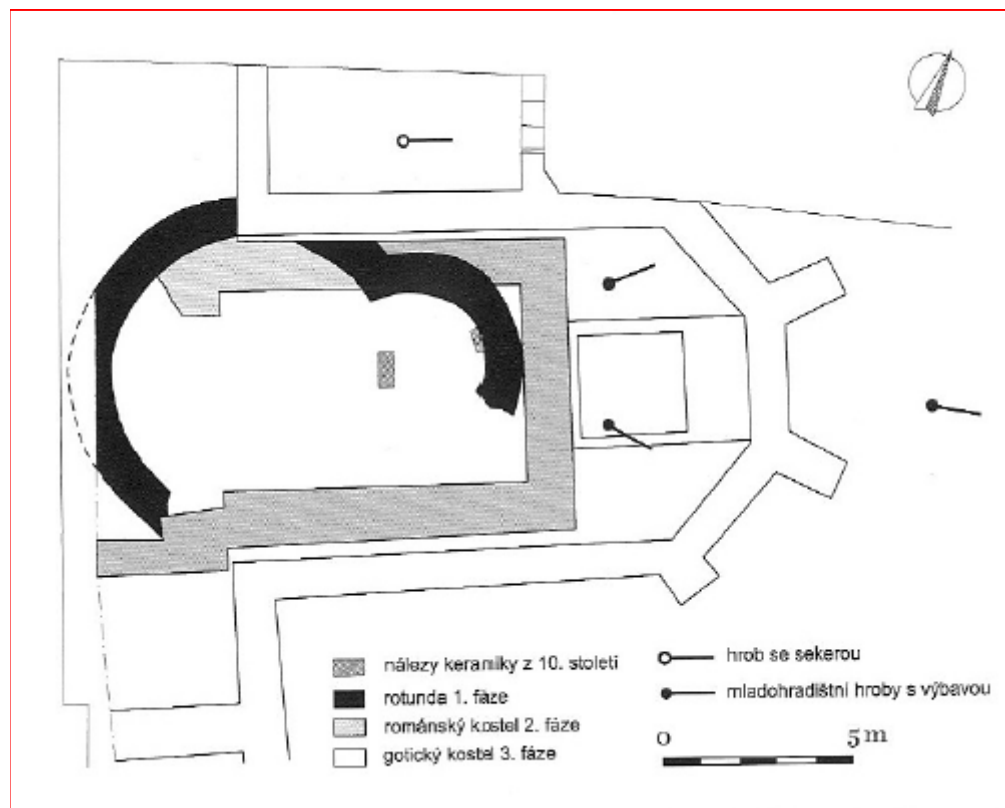

Staré Brno, situace osídlení 11.–12. století mezi ulicemi Pořtčí a Mendlovým náměstím. 1 — rotunda Panny Marie a kaple sv. Prokopa (asi až z 13. století); 2 — místa zjištěného osídlení; 3 — předpokládaný rozsah osídleného areálu podle zatím známých údajů; 4 — místa požárových destrukcí; 5 — geofyzikálně zjištěné linie opevnění, archeologicky neověřeno.

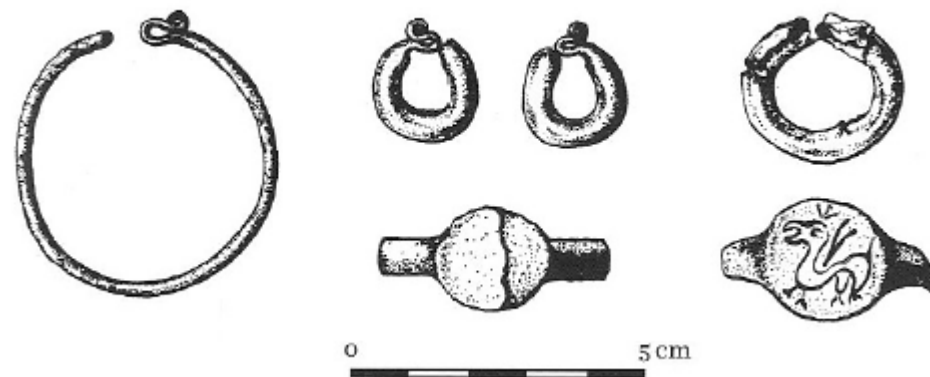

Kostel Panny Marie

Staré Brno

Staré Brno. Půdorys tří fází kostela Panny Marie z 11.–13./14. století.

2. Brněnská rotunda – ul. Vídeňská

BRNO-KOMÁROV

Probošství benediktinského kláštera v Třebíči

1104: dar místo na Luhu (Oldřich Brněnský)

Před rokem 1130 – zřízeno proboství (v případě že dokument z roku 1104 je falzum)

1133: vysvěcena kaple sv. Jiljí

Probošti: Havel (1210), Arnold (125), Mořic (1231), Arnold (1265), Zdislav (1277)

Významné místo: sjednán mír r. 1236 (POI a Fridrich Babenberský)

1238: zasnoubení Vladislava (syn POI) + Gertruda (dcera Fridricha Babenberského)

Kostel sv. Jiljí: 1-lodní, románské kvádríkové zdivo+ kolem 1200 věžovitá přístavba na Z straně kostela

Koncem pol. 13. st. zbouráno staré probošství

Ae výzkum: 1966, 1969-1976

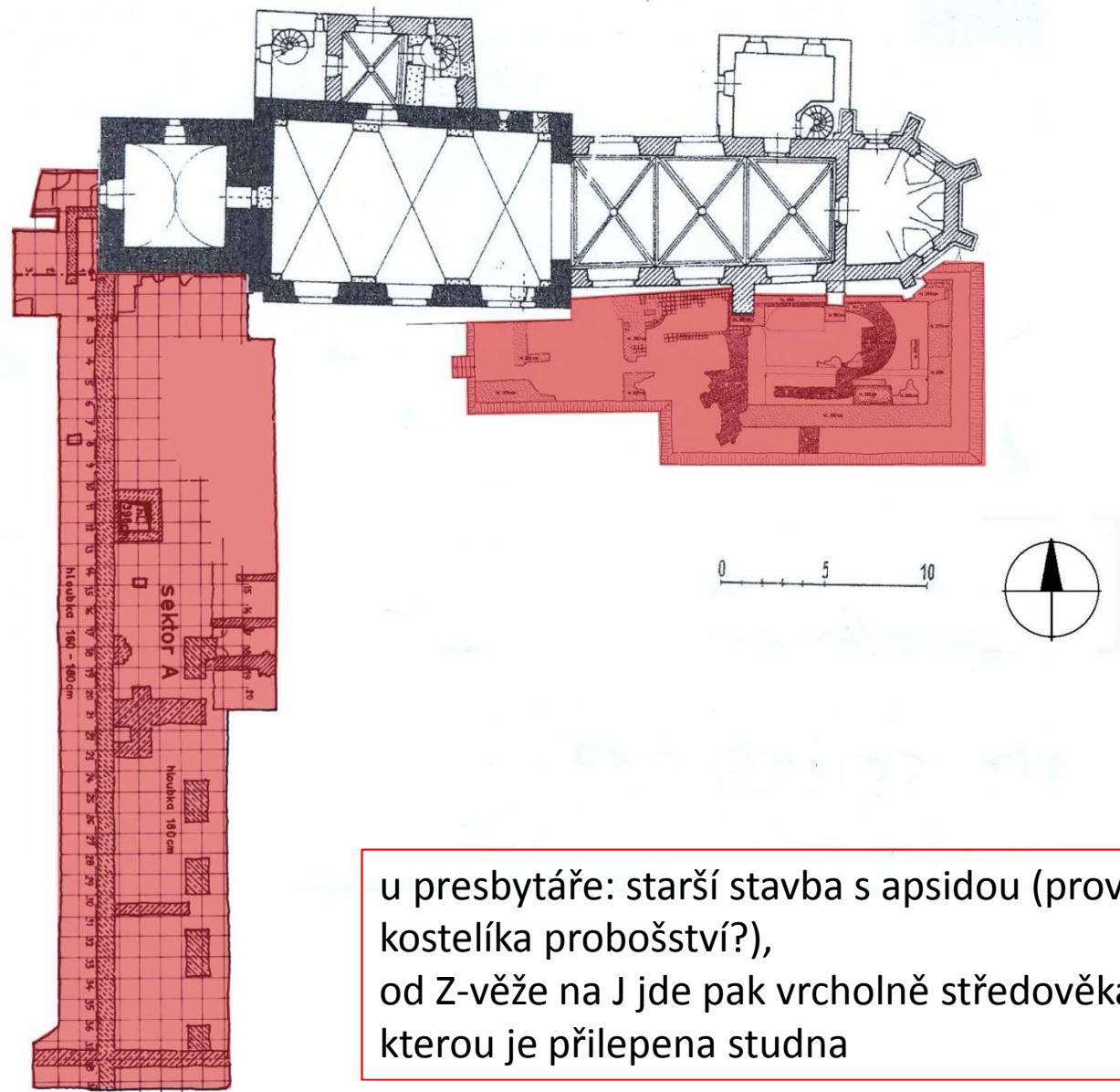
Průzkum odhalil jižně od dnešního kněžiště základy drobné orientované stavby tvořené čtvercovou lodí a odsazenou apsidou, patrně pozůstatky původní románské kaple sv. Jiljí vysvěcené v roce 1133. Základy z drobných kamenů kladených na hlínu ukazují na provizorní charakter původní stavby, která byla nejspíš dřevěná.

Koncem 12. století vyrostl v její blízkosti kamenný románský kostel a nedlouho nato byla stará kaple zbořena. Na jejím místě vzniklo ve 13. století nové probošství. Z něj se podařilo odkrýt pouze zdivo **stavby čtvercového půdorysu, která přiléhala k jižní frontě kostela**. O vysoké architektonické úrovni klášterních staveb svědčí četné nálezy **zdobených kamenických článků** druhotně zazděných v pozdějších stavbách.

Poblíž jižní zdi tribunové věže kostela byla prozkoumána **kamenná studna překlenutá klenbou z maloformátových gotických cihel**. V jejím obsahu bylo nalezeno množství keramiky, dřeva, skla, proutí, kůže, pecek, skořápek atd. Samotná studna měla čtvercový půdorys o straně cca 140 cm a její hloubka činila 228 cm. Díky vlhkému prostředí se zde dochovalo množství dřevěných předmětů, jako např. soustružené misky, lžíce, šachové figurky, mečíky aj. Ze studny byla dále vyzvednuta bohatá kolekce skla, resp. zlomků číší s nálepy, úlomky plochých skel atd. Na základě keramiky lze materiál ze studny datovat do 14. – poč. 15. století.

Mimo studnu poskytla zkoumaná plocha především keramické zlomky ze 13.–15. století a několik kovových předmětů jako hřebíky, podkovy a klíče.

-mosazné pečetidlo kláštera datované na přelom 13./14. století

u presbytáře: starší stavba s apsidou (provizorium kostelíka probošství?),
od Z-věže na J jde pak vrcholně středověká zed', na kterou je přilepena studna

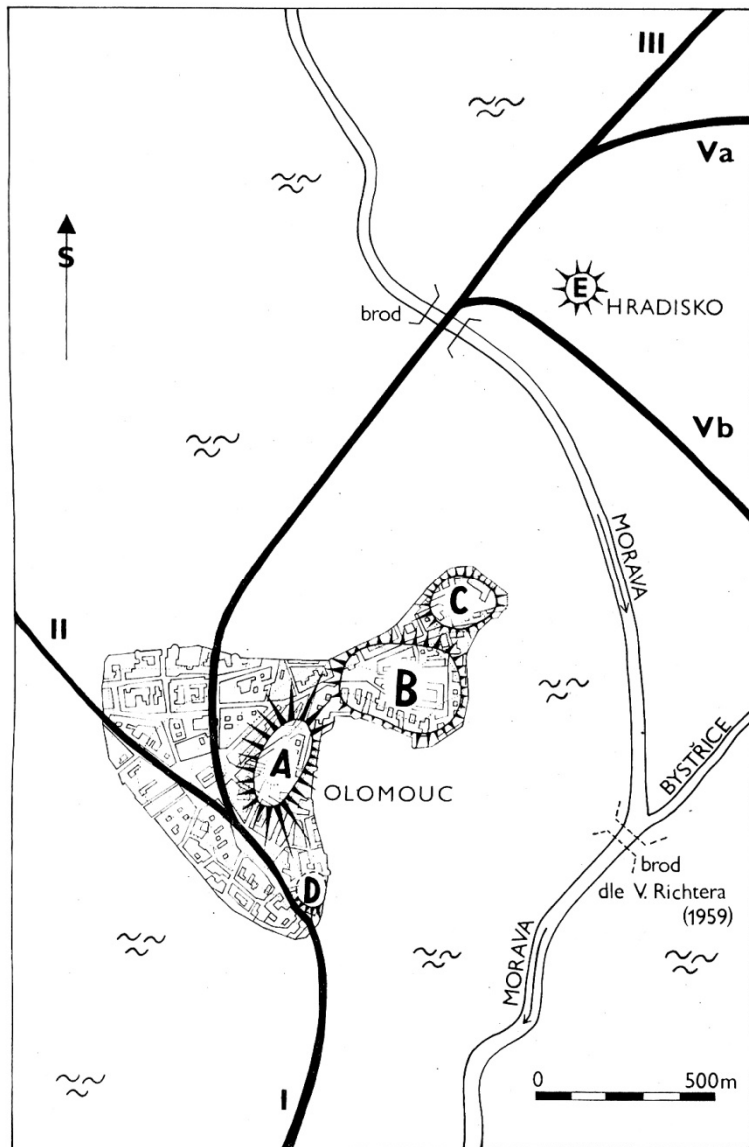
HRADISKO U OLOMOUCE

Benediktinský (1078-1150) následně premonstrátský klášter (1150-1784)

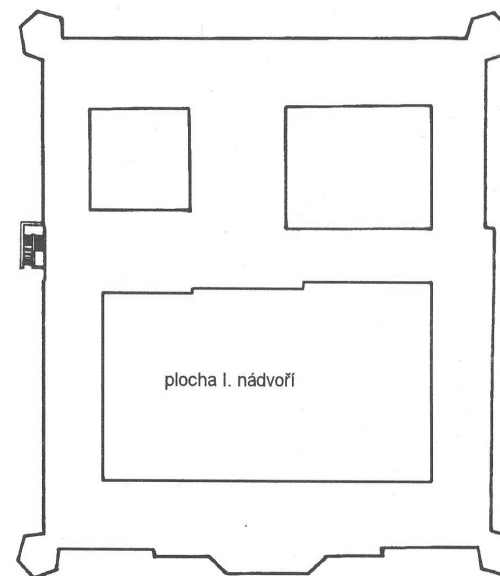
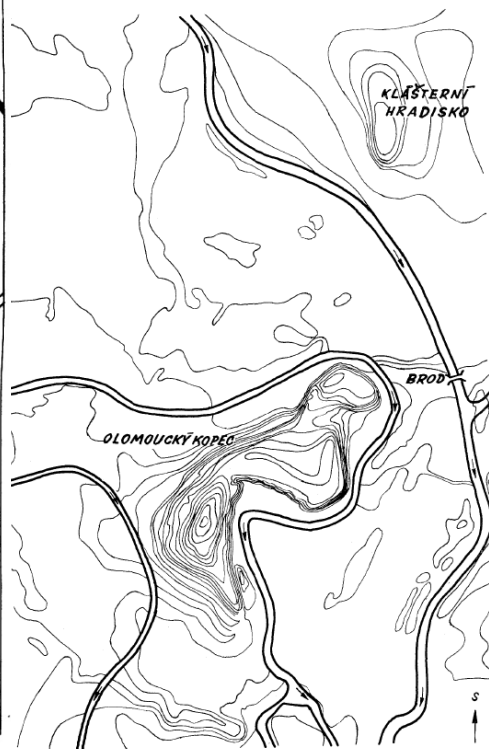
Původně benediktinský klášter : založen r. 1078 (Zakladatelé: olomoucký kníže Ota I. Sličný a jeho manželka Eufemie)

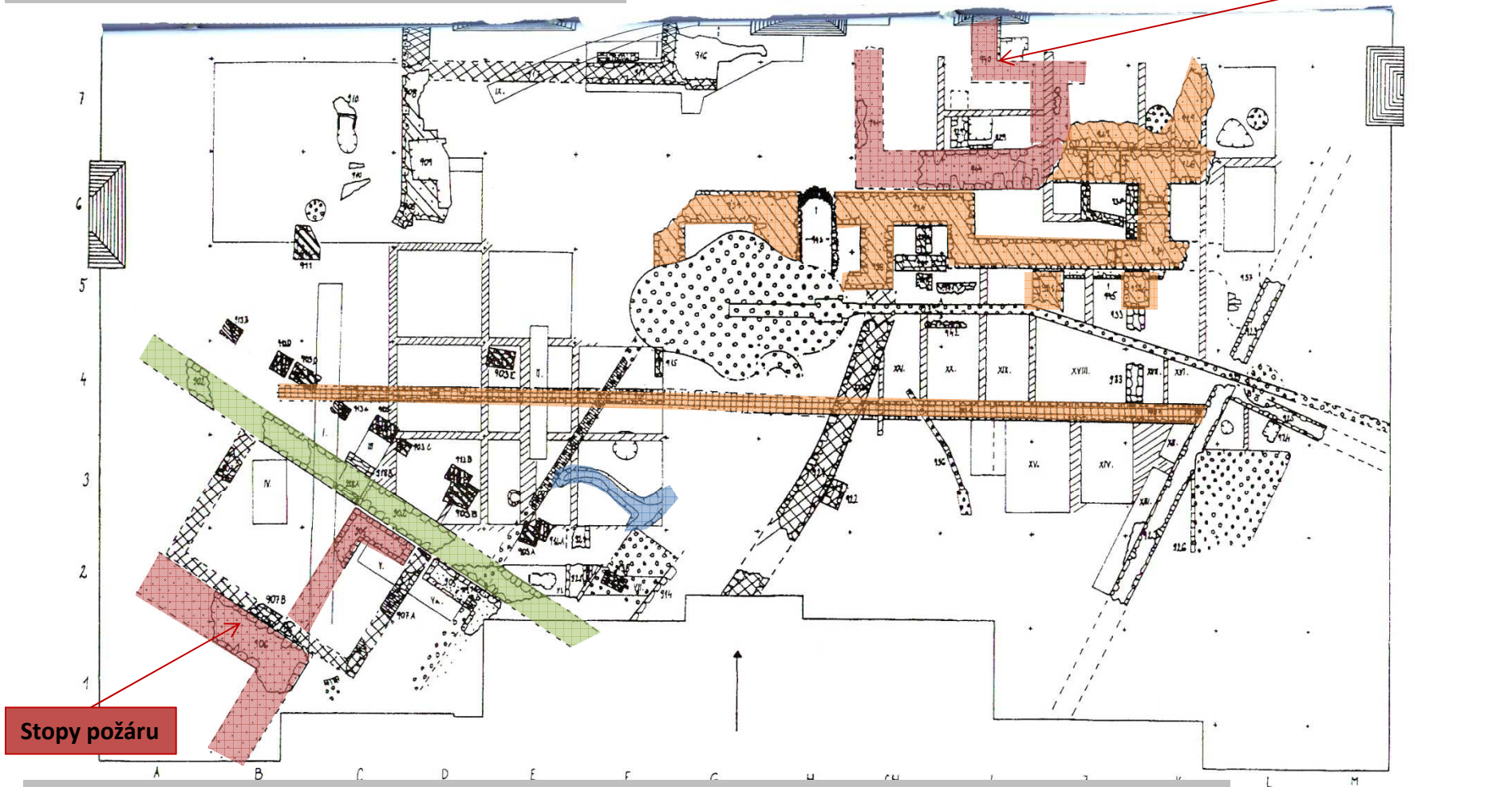
- samostatné skriptorium.

r. 1151: benediktini z kláštera vypuzeni ; příchod premonstrátů

15. století: obsazen husity
opěrným bodem českého krále Jiřího z Poděbrad: obléhán a poškozen
16. století: zápas o samostatnost s Olomoucí; hospodářský úpadek
Konec 16. století: pokus o obnovu
17.-18. století: Velký rozkvět - rozsáhlá přestavba kláštera do dnešní barokní podoby
druhá polovina 18. století: opora osvícenských reforem
1784 zrušen

8 základních etap: klášter 3-8

3. etapa: pohřebiště (383 jedinců); kamenná pec, palisádové opevnění (založení kláštera)

4. etapa: 2/2.12.st.: premonstráti; doklad opracování kamene; zdivo na maltu

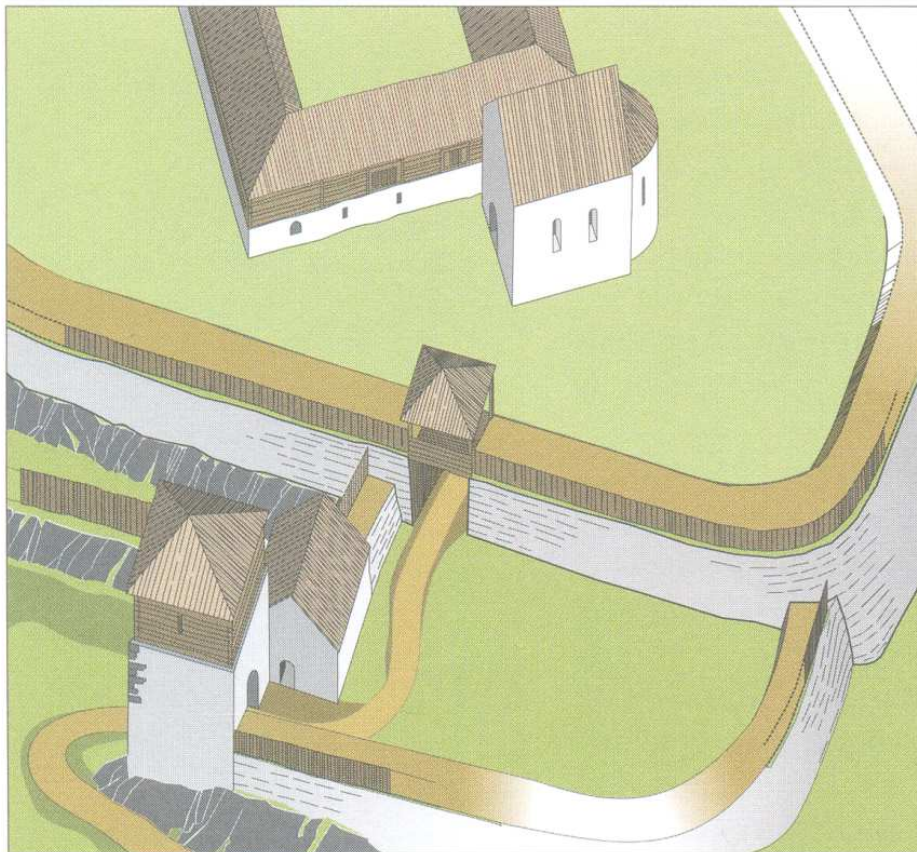
5. etapa: ½. 13.st. ohradní zeď (š=1,6 m)

6. etapa: 2/2.13st. zeď (š=1 m) – nekvalitní pískitá malta – patrně hřbitovní zídka (J-od ní jen starší hroby); budova v SV rohu – zdivo š=1,6 m (zbytky opěrných pilířů)

BAROKO (POL. 17. ST.)

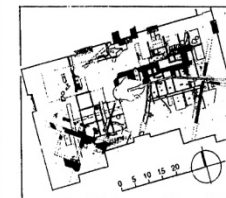
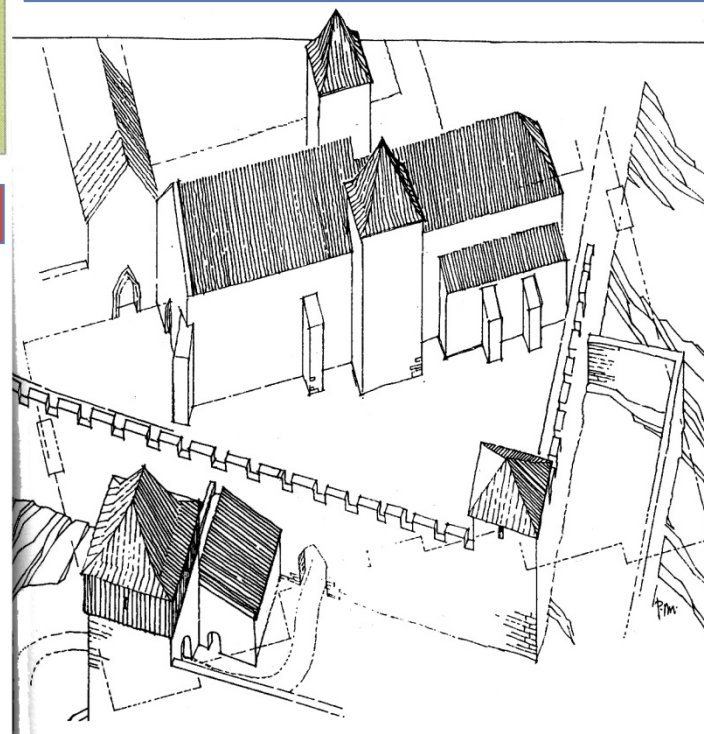

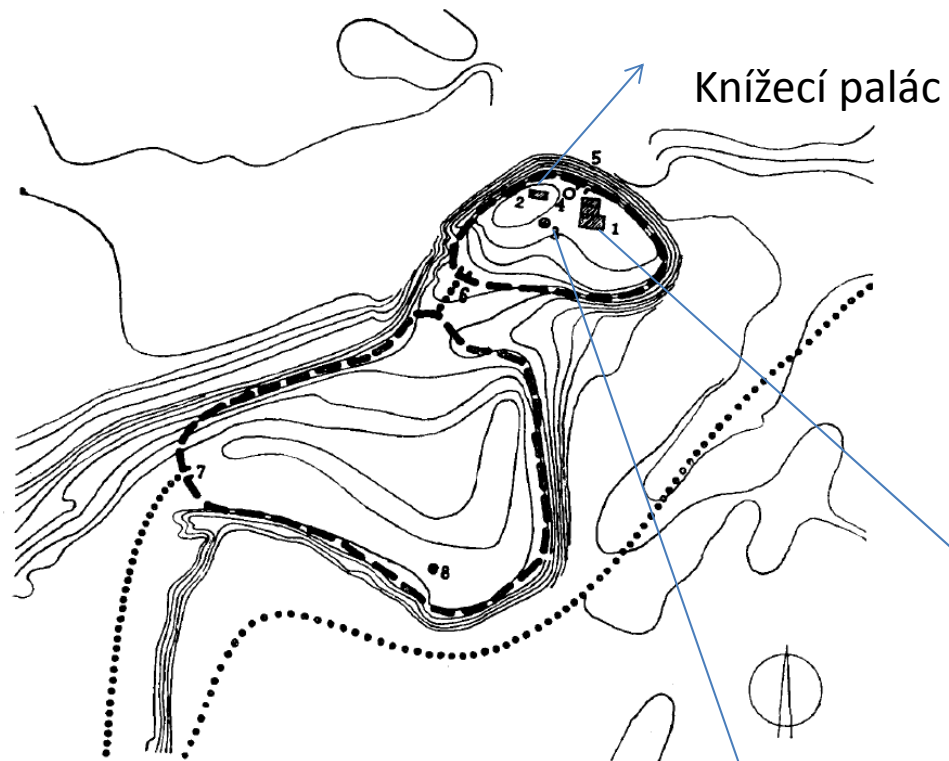

4. etapa: rekonstrukce kláštera v prostoru I. nádvoří; po pol.12.st.

6. etapa: rekonstrukce kláštera v prostoru I. nádvoří; po pol.13.st.

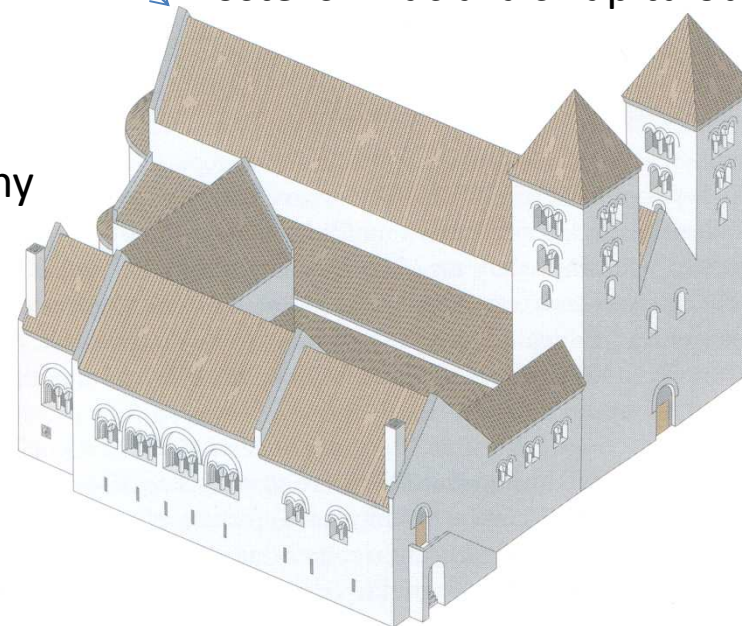

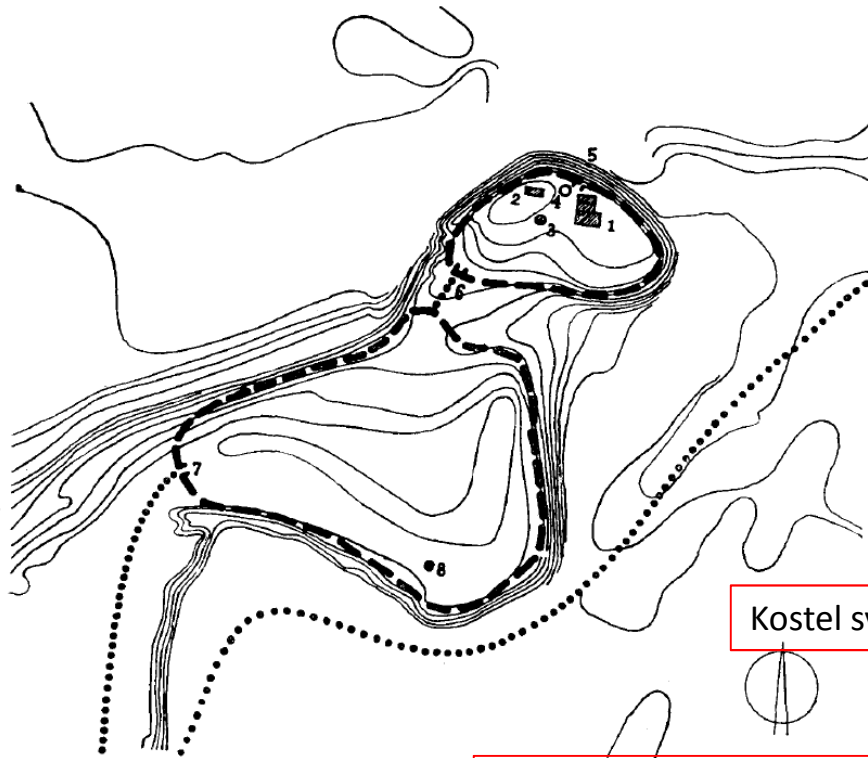

Knížecí palác

Kaple sv. Máří Magdalény

Kostel sv. Václava s kapitulou

Kostel sv. Petra:
pod základem olověné
plakety evangelisty
Marka

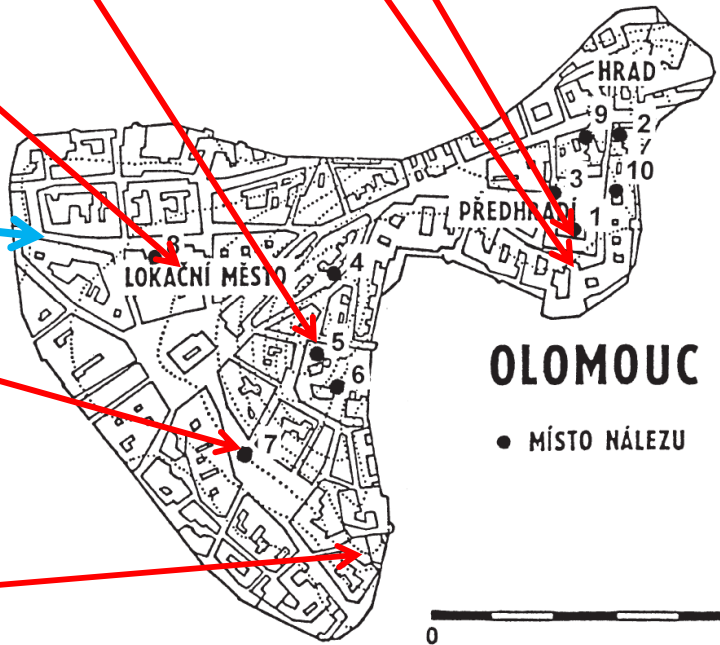
Románská (?) plaketa se symbolem evangelisty Marka z destrukce kostela sv. Petra na Předhradí v Olomouci (Ø 3,88 cm).

Kostel sv. Michala

kostel z 12. století: základy apsidy byly obejveny na Třídě 1. máje

Kostel sv. Mořice X rotunda)

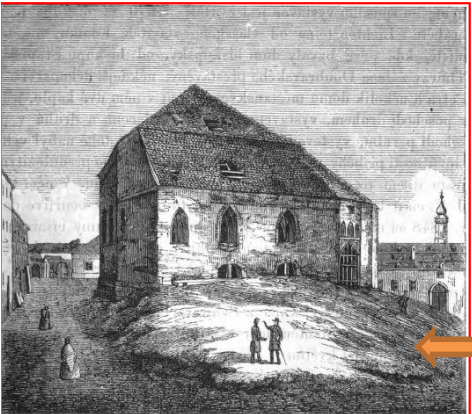
Hradba: hliněný násyp s vnitřní kamennou plentou 12/13.st.

OLOMOUC

● MÍSTO NÁLEZU

0 500 m

kostel z 12. století, Dolního náměstí v blízkosti dnešní Neptunovy kašny

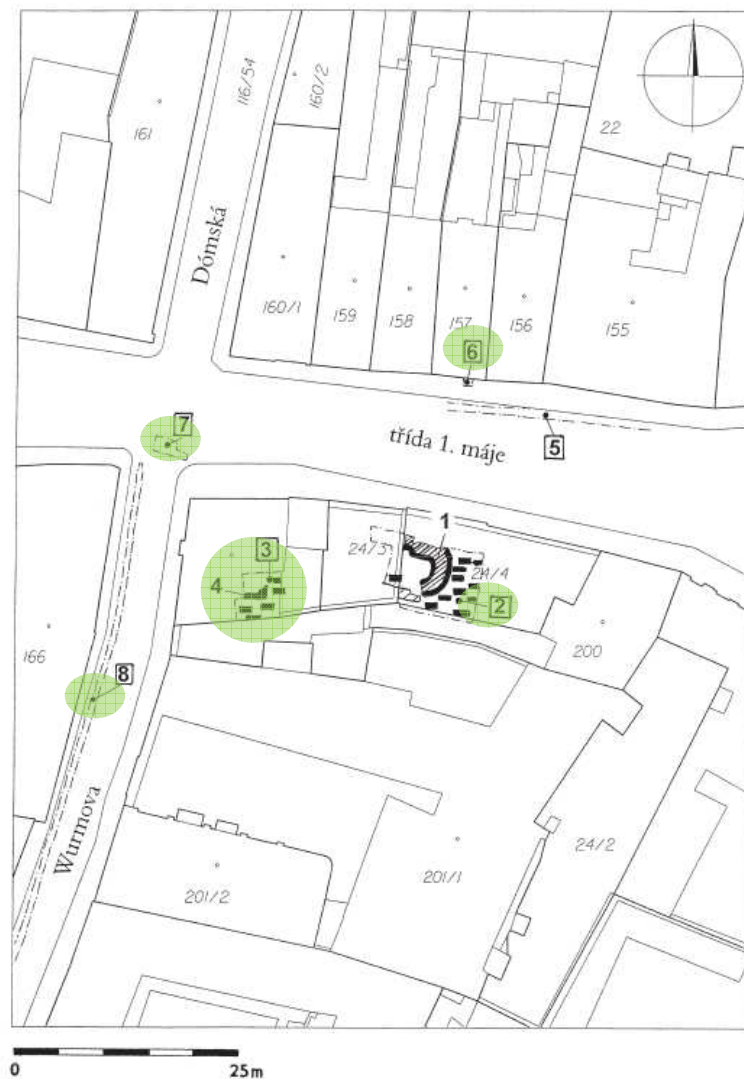
kostel sv. Blažeje, 1. pís.zmínka 1299

Situační plán lokalit v severovýchodní části olomouckého Předhradí.

Hroby jsou schematicky znázorněny černě vyplněnými obdélníky

Zdivo: šrafovaně - představuje torzo východní části románského kostela,

Zdivo: černě - odkryté torzo neznámé středověké světské stavby

Pohřebiště/hřbitov: 2. polovina 11. - průběh 13. století.

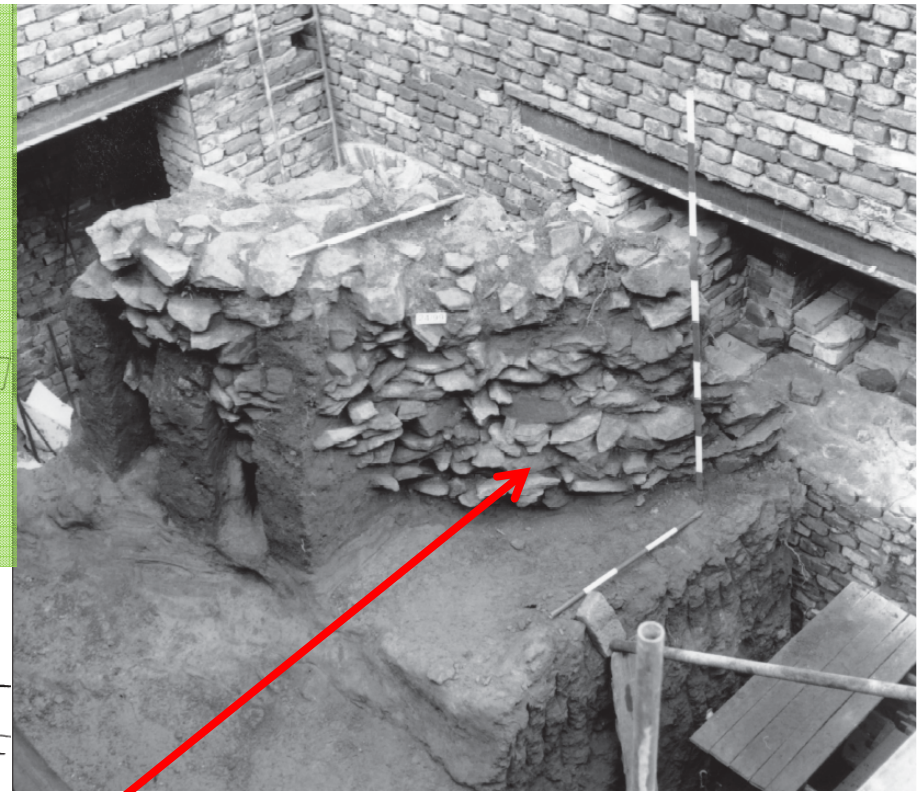
Kostel: uprostřed pohřebiště-dodatečně postaven
Obdélná loď s půlkruhovou apsidou (torza základů o síle zdiva 105-130 cm)

Vlastní loď kostela o rekonstruované vnitřní šíři cca 470 cm, nemohla být odkryta – nacházela se totiž mimo zkoumanou plochu

Zdivo: na sucho nebo na hlinu

Datace: nejdříve 2/2.11.st. – spíše 12. st. – na základě sekundárně použitých kvádrů v mladších strukturách

? – kostel – původně zeměpanský: farní kostel Panny Marie

0 25m

OLOMOUC – Dolní náměstí
Kaple sv. Markéty: cech kamnářů

Olomouc – Dolní náměstí

Ae výzkum 2011-2012: teraktová dlažba in situ

Ae výzkum u
Neptunovy kašny v
roce 1991–1992:
Pohřebiště,
předpokládaný kostel
(románský): fragment
románské
terakoty ze 12. století

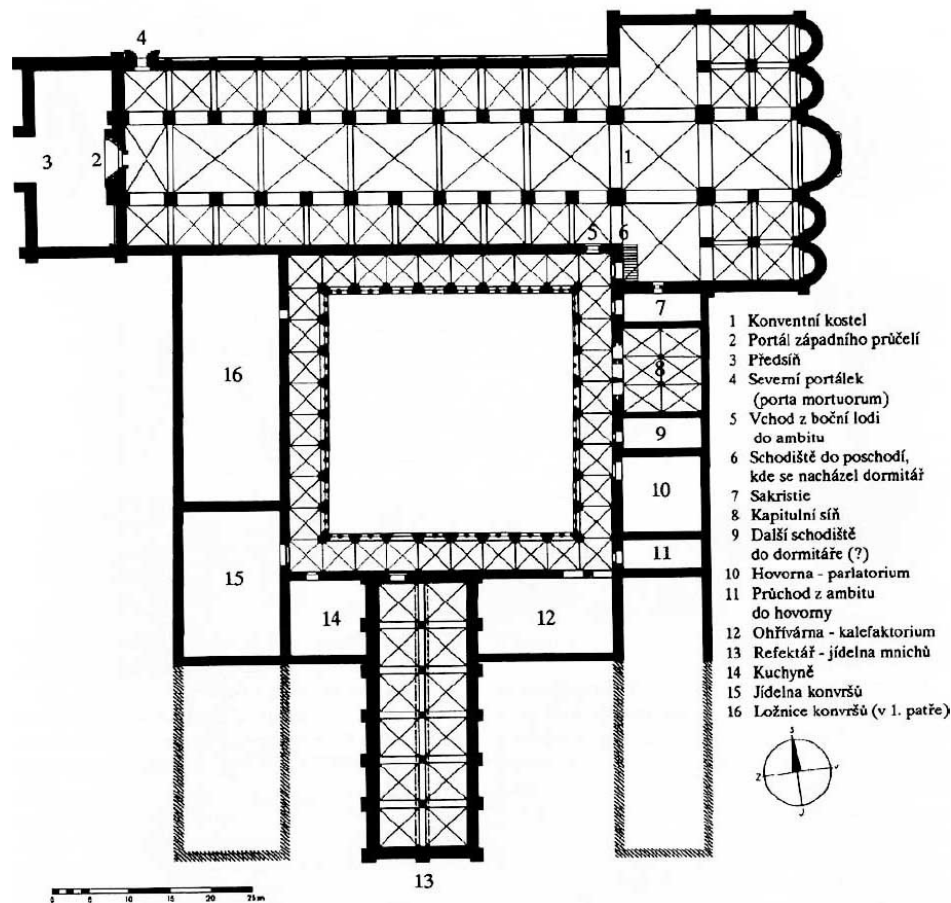
VELEHRAD

Založení po roce 1204: olomoucký biskup Robert a moravský markrabě Vkadislav Jindřich (oba zde pohřbeni)
Výstavba po roce 1220:

1. část kostela vysvěcena 1228 (P.O.I., Konstancie, markrabě Přemysl)

2 románské fáze:

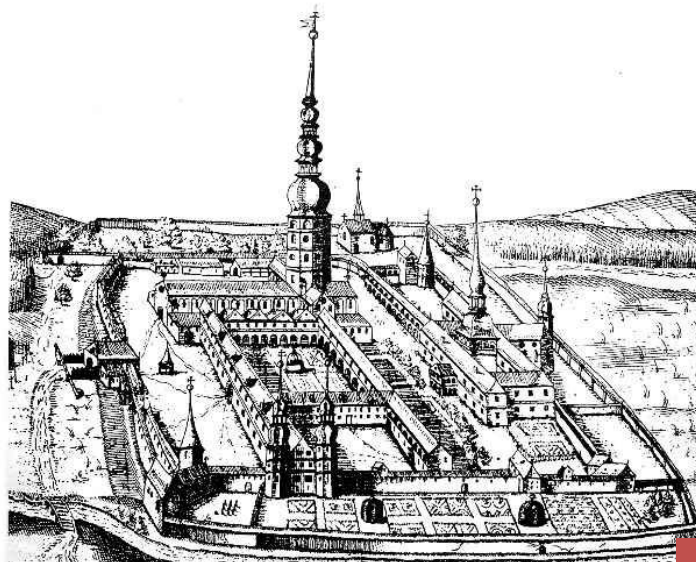
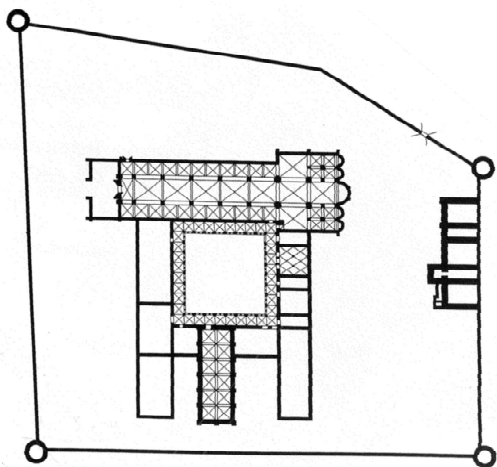
1. Fáze – odkrytá v současném lapidáriu; velké kamenné kvádry
2. Fáze – tzv. přechodová: pozdní románský sloh s prvky gotiky; - střídání pískovce (sokl, liseny, obloučkový vlys, římsy, okna) a cihel
  1. Ambit: spojuje Velehrad s kláštery v Heiligenkreuz, Lilienfeld, Zwettl)

Trojlodní bazilika bez věží se západní předstíní
- 5 apsid
- vázaný klenební systém: 1 pole křížové klenby v hlavní lodi=2pole křížové klenby v bočních lodích

opevnění

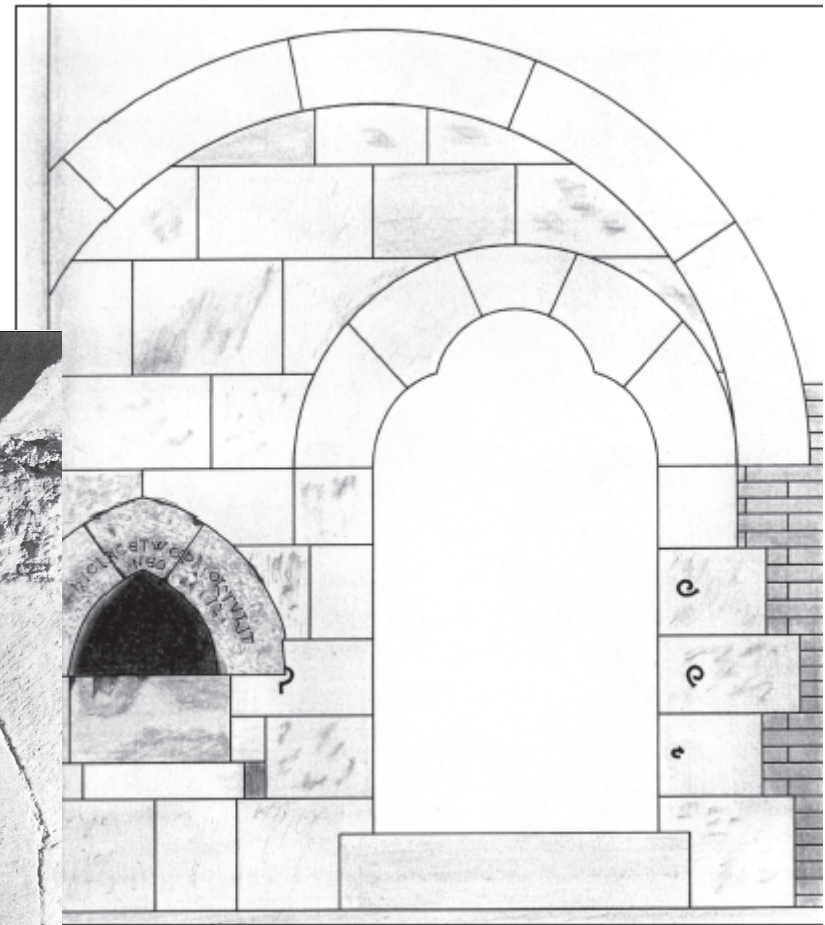
SV nároží, průměr 10 m, válcová

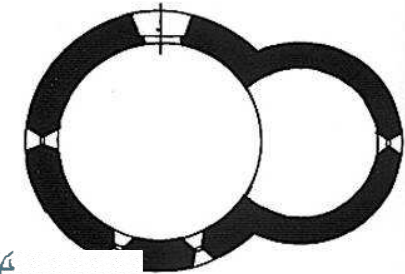
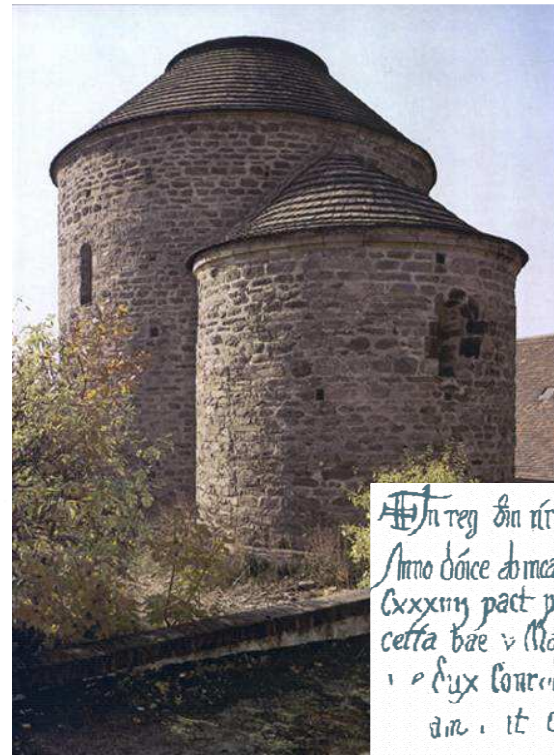
SZ nároží opevnění: výstavba hranolové věže kolem pol. 13.st.
Pískovcový sokl se zkosenou horní hradnou

Arch. Výzkum: 1937

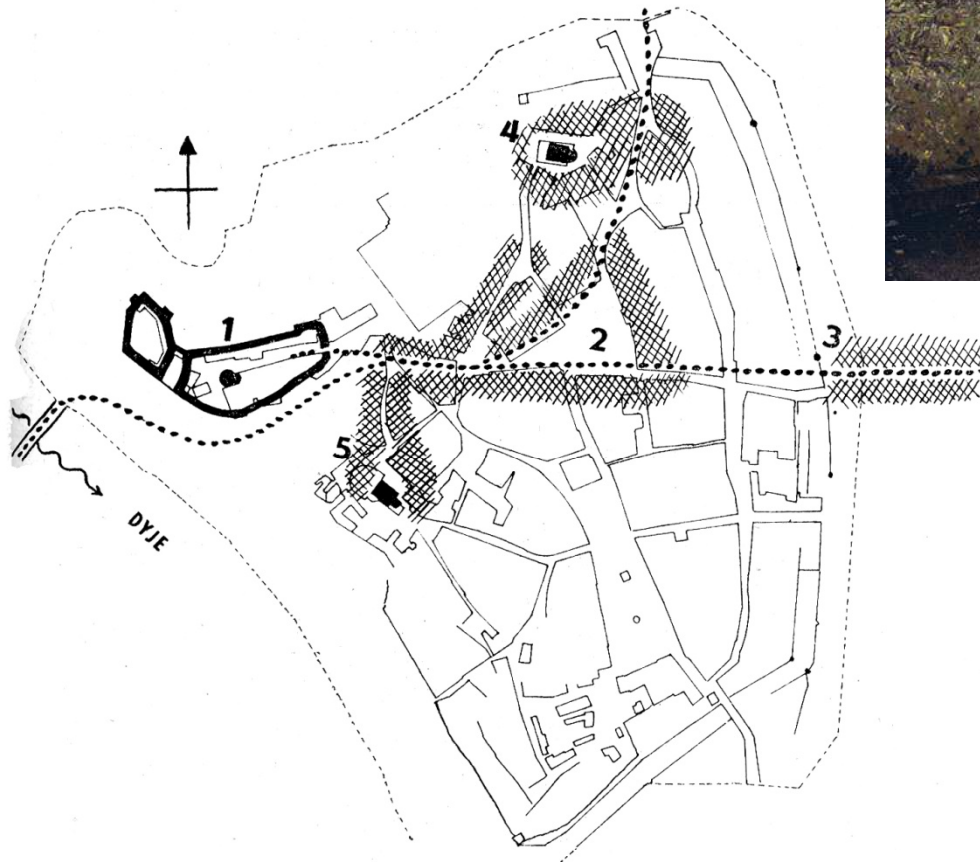
+ HIC IACET W. Q P A. OL. TVLIT. / NEO ... IZ. //

restaurátorské práce (1947): v omítce vyrytý latinský nápis – nejendoznačná interpretace nápisu Podle převládajícího výkladu se však uvádí, že roku 1134 kníže Konrád II. Znojemský druhý zakladatel, upravil statut svatyně Panny Marie a zasvětil ji svatě Kateřině.
Nápis: *ve 2/2.13. st.-poč.14.st.

In reg dñi nri hie
Anno dñice domemati ei dñi
Cxxxviii pact pñt reg enx
cetta bae vñtate es S Cathar
i pñt Conrad' sc' d' fundator
an. it constio eius

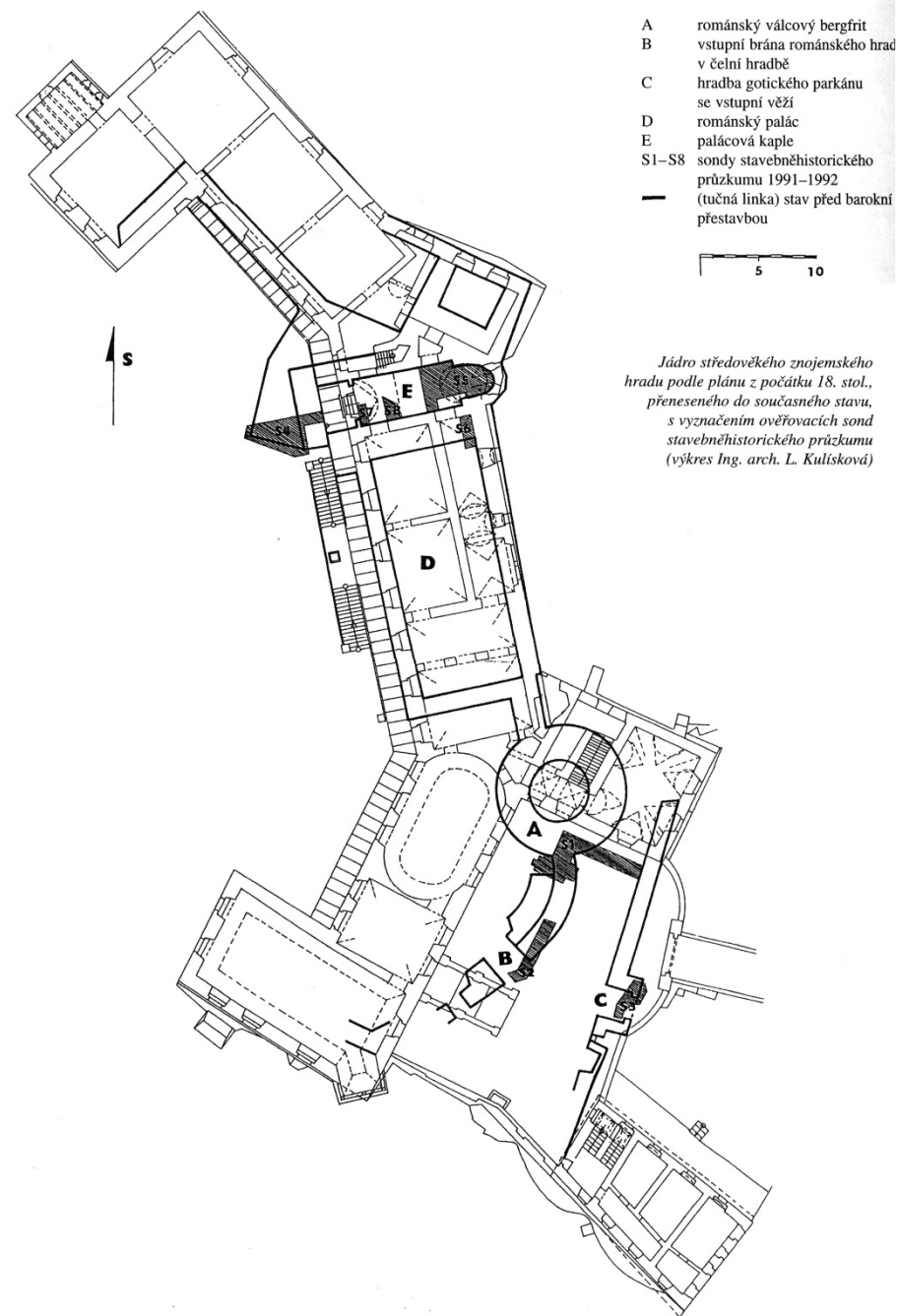
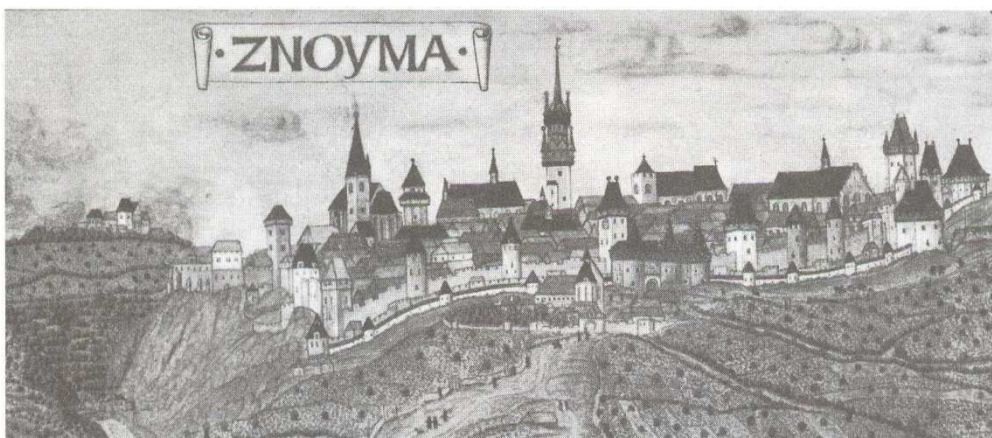
Rekonstrukce předměstské aglomerace Znojma. 1 – přemyslovský hrad s předhradím, 2 – podhradní trhová ves (marka, újezdec), 3 – Uherčice (vicus Ungarorum) a pozdější Sadovany, 4 – okrsek michalského kostela, 5 – osídlení v místech mikulášské ostrožny a pozdější Velké františkánské ulice.

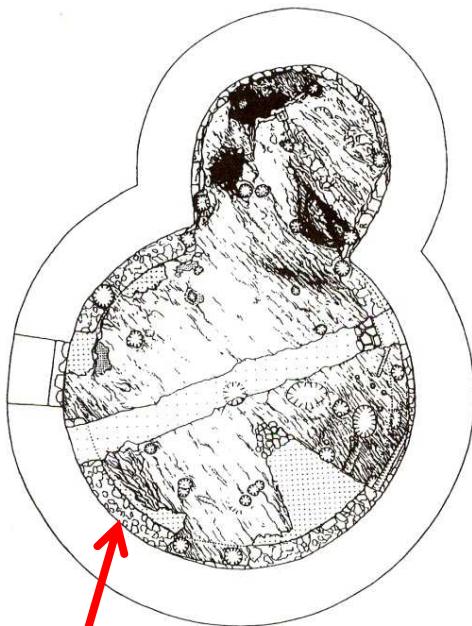
1617: měděřtina Houfnagel

Znojmo

iluminace z r. 1523 od W. Frolich

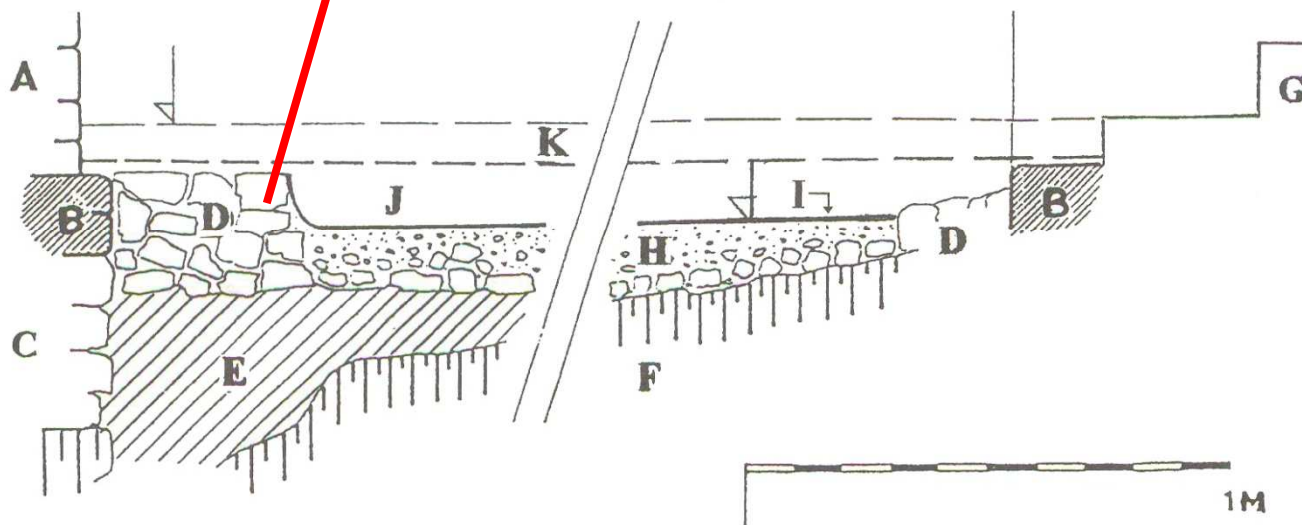
- skalnaté podloží
- zbytky jemné malty rozlité na skále
- původní litá románská podlaha
- středověká až novověká maltová podlaha
- zahloubeniny
- kůlové jamky

Konečný, L. J., 2005: Románská rotunda ve Znojmě. Ikonologie maleb a architektury. Brno.

Klíma, B., 1995:

L. Konečný Znojemska rotunda – schématický řez konstrukcí podlahy při jižním a severním obvodovém zdivu lodi, podle stavebněhistorického průřezu 1989 (výkres Ing. arch. L. Kulísková)

- A nadzemní zdivo
- B koruna základové substrukce
- C základová substrukce
- D zdivo obvodového věnce maltové podlahy
- E hlinitý zásyp
- F skalní podloží
- G práh vstupního portálu
- H štět
- I maltový výmaz lože podlahy
- J litá maltová podlaha
- K recentní podlahy
- ∇ ukončení omítek

PUSTIMĚŘ

rotunda sv. Pantaleona

* Po pol.12.st.; největší mor. rotunda

Arch.výzkum 1977-1978

Tribuna v západní hranolové věži (analogie rotunda v Šebkovicích), farní kostel

V majetku ol. Přemyslovců

kolem 1239: v majetku ol.biskupství

1243: biskupská synoda

Zdivo: š=2 m – směr ke kapli sv. Anny (v areálu bývalého raněgotického farního kostela sv. Jakuba) ;

š=1m, lité, vnější plenty z opac.

Kvadrů – podřezávání + stopy otvorů po trámech visutého lešení

hruvé základy pod vítězným

obloukem

+hřbitov (12.st.)

Uvnitř kostela hrobka z r. 1351 – ol. Biskup Jana Volek (zakladatel pustiměřského kláštera benediktinek, rotunda připojena jako pohřební kaple)

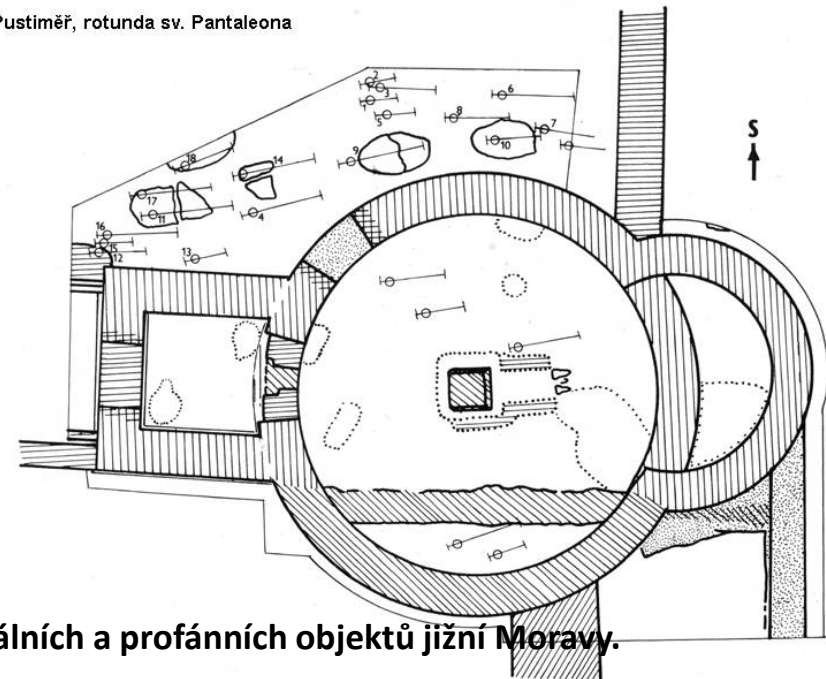
- pís.pram. 14.st: existence farního dvorce -
? Zbytek románského sídla (poč. 13.st. V majetku ol. Biskupství; 2/2. 13.st – nahrazeno biskupským hradem na Zelené Hoře)

Konečný L., 1986, AH 11 329 a dále

Konečný, L., Některé novější poznatky ke vztahu románských sakrálních a profánních objektů jižní Moravy.

Pustiměř, rotunda sv. Pantaleona

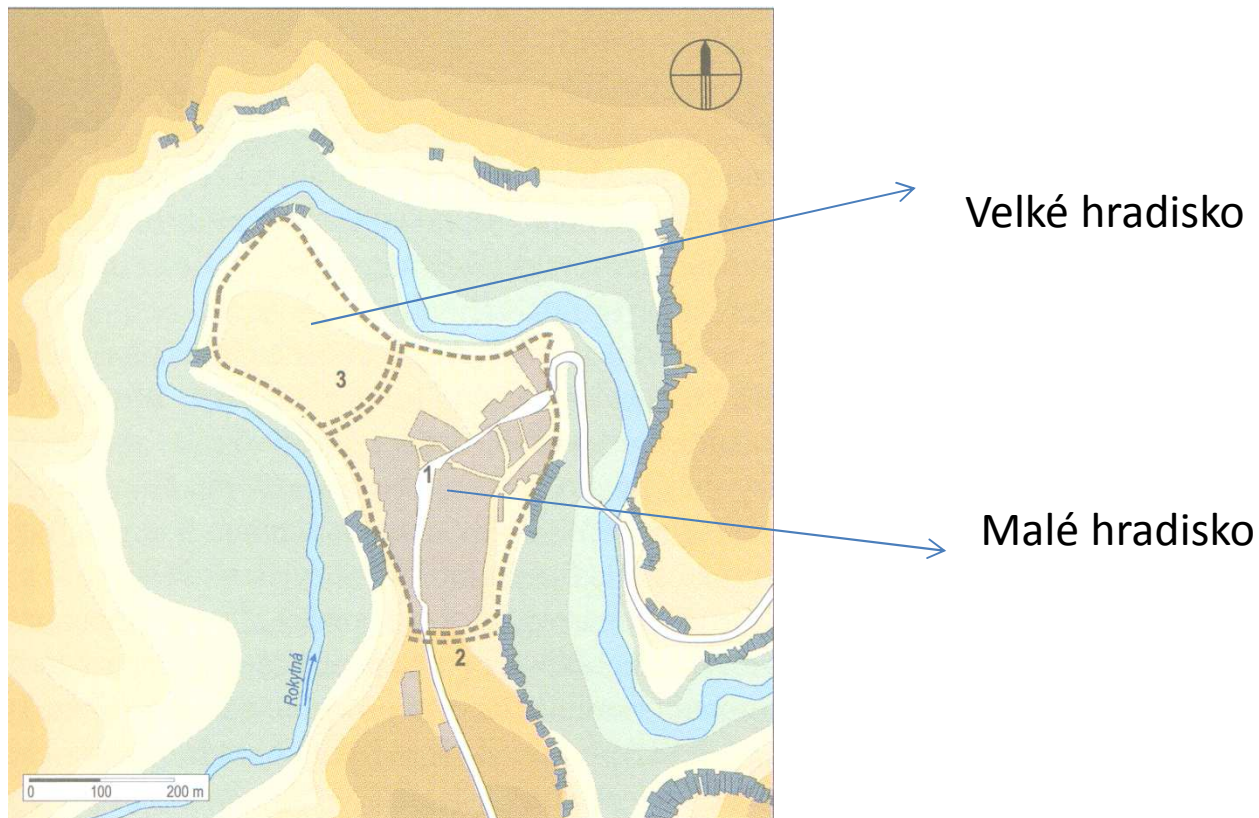

ROKYTNÁ

Okr.

Novotný 1980/1981 : Hrad rokyten: románská stavba - kostel – jednolodní obdélná loď se čtvercovým presbytářem (kněžištěm), zasvěcení sv. Hypolit - spojitost se znojemskými křížovnicí
Sondy k základům kostela: rozšířený základ z hrubě opracovaných kamenů spojovaných maltou
* Kostela poč. 13. století, po zániku hradiště

(AH: Archeologický výzkum hradu „Rokyten“ na Moravě z 11. až první poloviny 12. století, jeho hradební obvod a románský dvorec v Řezovicích; VVM 1981)

PŘIBYSLAVICE

okr. Třebíč

1231: Přibyslavice – středisko provincie

V. Richter 1957 : 1. zmínka hypoteticky k roku 1214; * kostela těsně před r. 1224 – Přibyslavice menší opevněný zeměpanský dvorec – tzv. týnec; v kostela – tzv. saské lomenné portálky (Richter 1957, Zprávy památkové péče XVII)

1224: 1. zmínka o kostele a faře; románské obytné stavení při kostele

B. Novotný 1970: opravy kostela – výkop v podlaze – apsida; jednoduchá obdélná dispozice – plynule přechází loď v apsidu (13x7 m); odvolání na staré zprávy o kostele a jeho opravách – freska panny Marie na jižní zdi a datace na omítce 1056, příklání se ke čtení 1156 (Přehled výzkumů 1968, 55-56); * kostela kolem pol. 12. st.

Radová – Štiková 1976 (AR): civilní zástavba na sákristií: románská okénka a portál SV-budovy (tzv. sakristie) přeneseny z původního kostela; datace: PS; fce strážní, obranná

SZ – část – přistavěná v renesanci

Konečný: kostel sv. Gottharda;

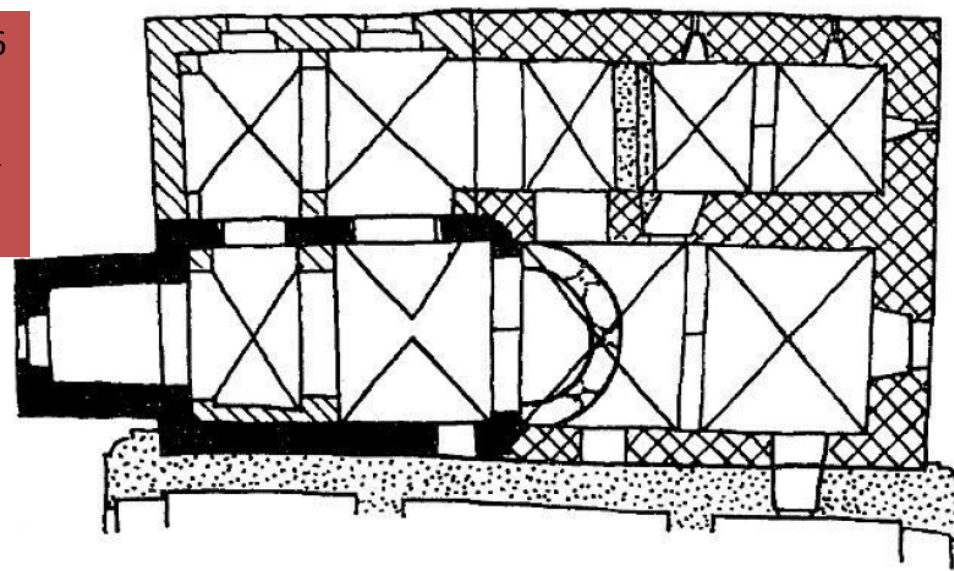
1. etapa: Sákristie: záklenky z drobných lomových kamenů – příznačné pro venkovské stavby (této oblasti), portál: na původním místě – pozdněrománský , nesjtarší sakrální stavba konec 12.st.
2. etapa: SV – budova - pozdněrománská: trojpodlažní palác

¹⁹⁸ Kudělka, Zd.: Stavební vývoj románského kostela v Přibyslavicích, *Umění* 30, 1982, s. 43. Tam rovněž obsáhly výklad stavebního vývoje kostela včetně domněnky, že v Přibyslavicích již ve 13. století existovala bohoslužebná místa dvě (tamtéž, s. 44-45). Za současného stavu poznání je ovšem třeba hovořit skutečně jen o domněnce.

Románské okénko v S-zdi sakristie

Radová – Štiková 1976
Černě: románské
Kříženě: gotické
Šrafovaně: renesanční
Tečkovaně: barokní

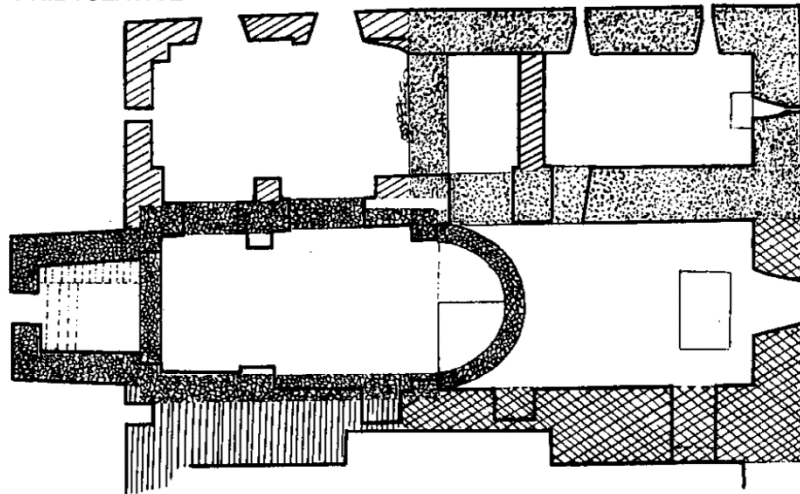

0 10 m

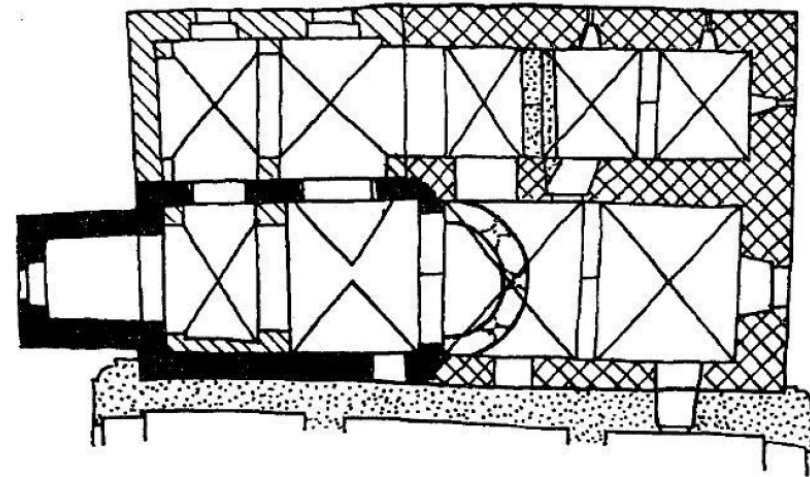
Uhlíř 1970, 105, obr. 2

PŘIBYSLAVICE

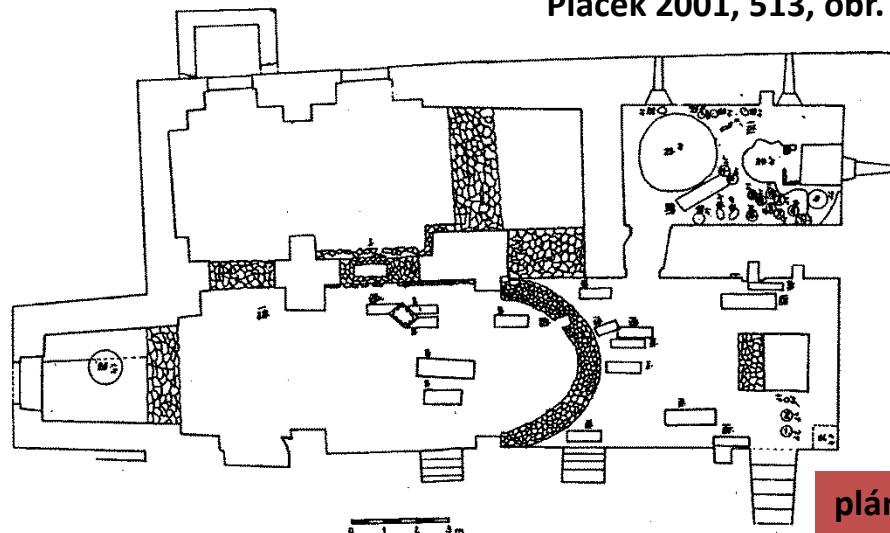
- 1. kolem poloviny 12. století
- 2. počátek 13. století
- 3. kolem roku 1220
- 4. počátek 14. století

Radová – Štiková 1976, 291, obr. 1

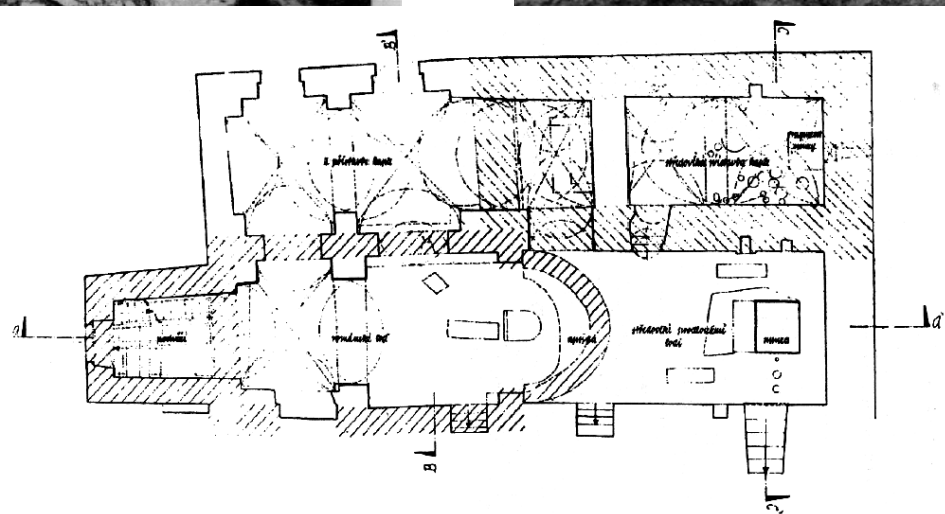
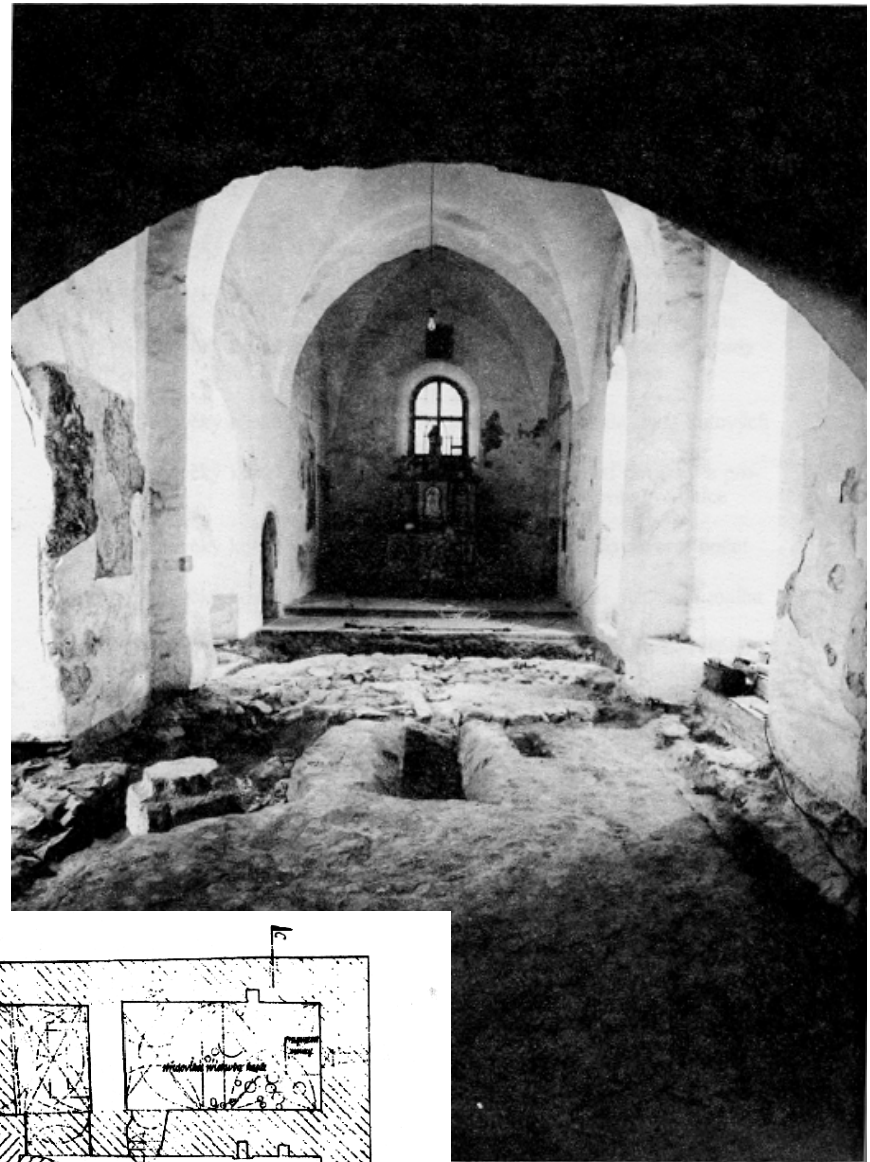
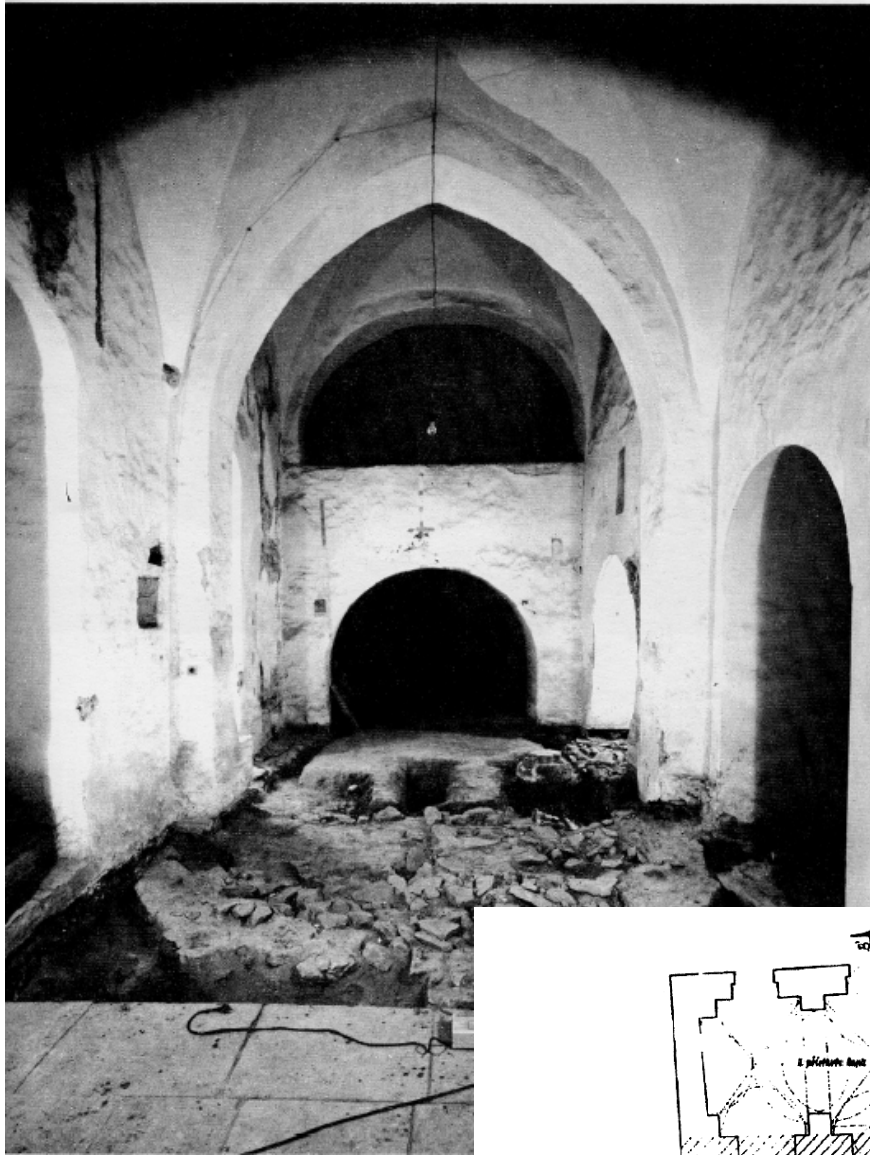

černě: románské
 kříženě: gotické
 šrafovaně: renesanční
 tečkovaně: barokní

Plaček 2001, 513, obr. 980

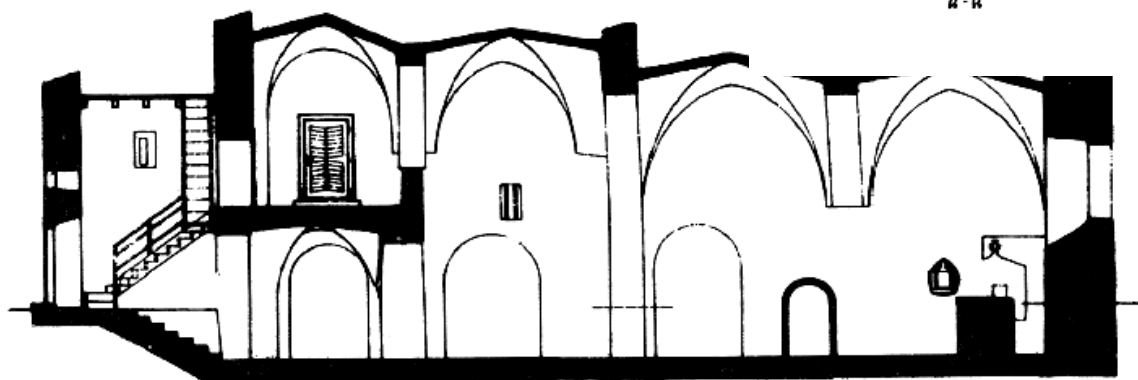
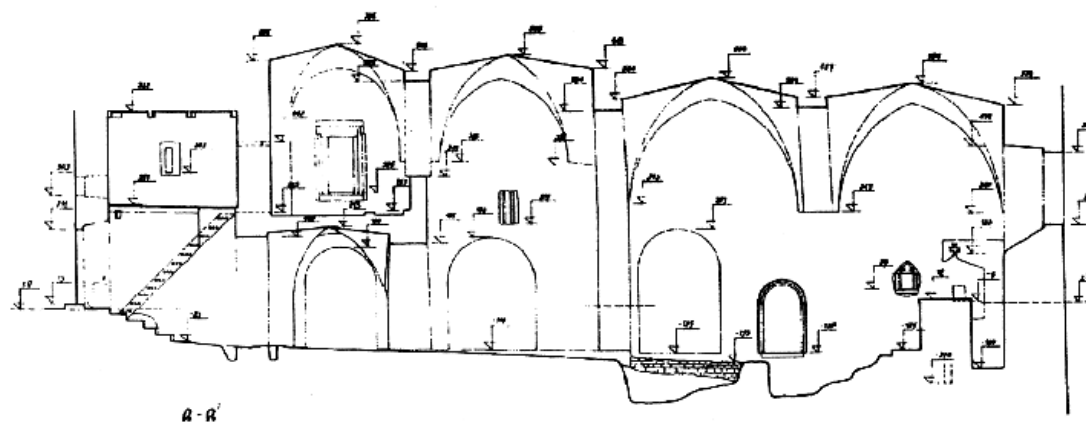
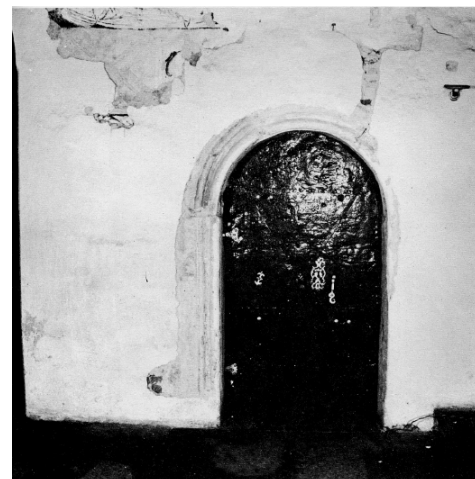
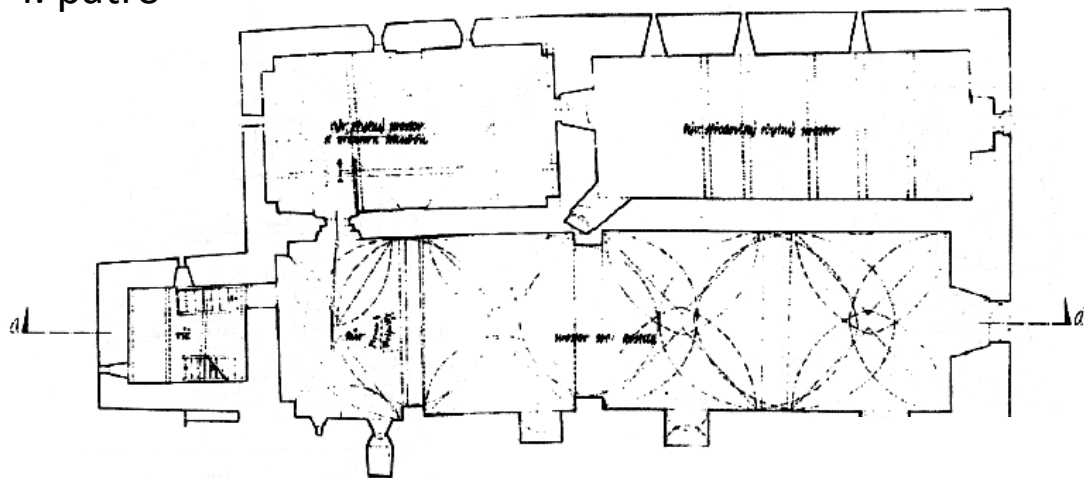

plán arch. výzkumu: J . Uhlíře

Uhlíř 1998,

I. patro

Podélný řez: stav pře úpravou a návrh architektonické úpravy

Konečný, L., Některé novější poznatky ke vztahu románských sakrálních a profánních objektů jižní Moravy.

Veveří: románský kostel Matky Boží s tribunou + zeměpanský dvorec (před * hradu Veverí) – Štěpán a Jakub z Veverí 1213, 1240 (CDB II, č. 109, č. 110; CDB III, č. 260)

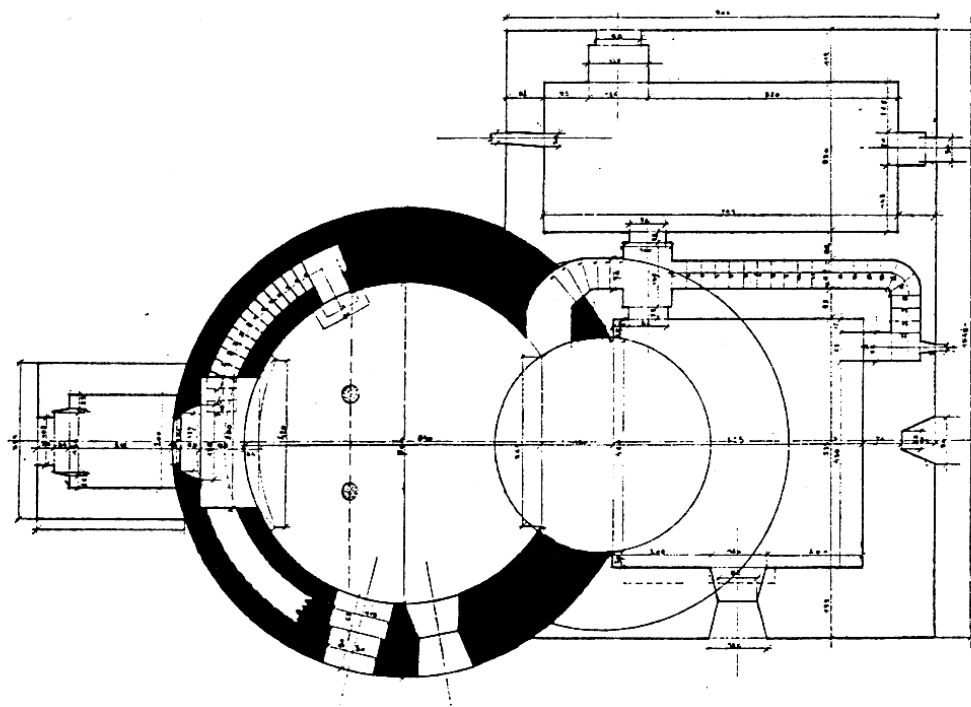
analogie: Zběčno, Velíz, Kamýk (Menclová ČH I, 189)

Veverský purkrabí – 1222: * kamenného hradu na opyši ostrožny (analogie – přenesení **Bezděz** – románský kostelík + dvorec; Landdštejn)

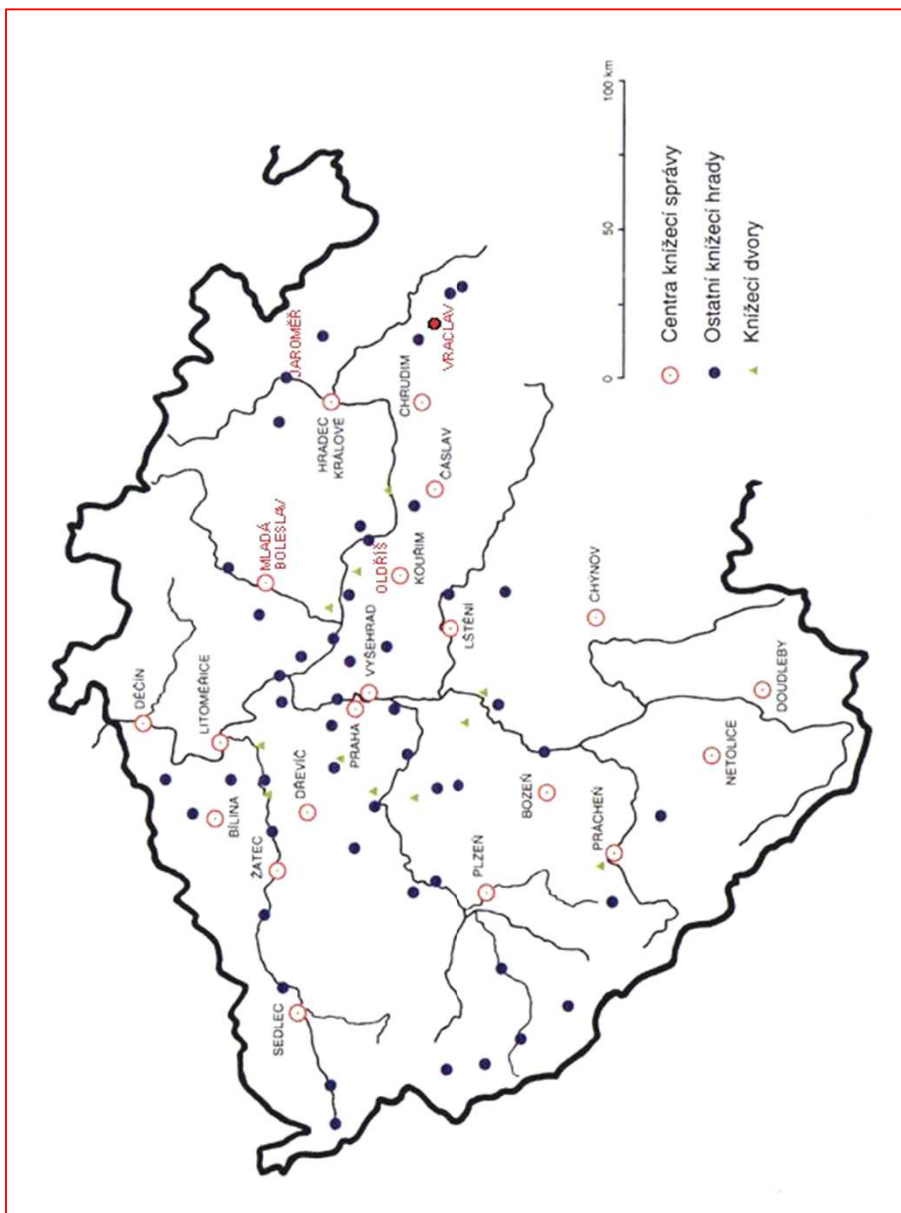

ŠEBKOVICE

Rotunda sv. Máří Magdalény

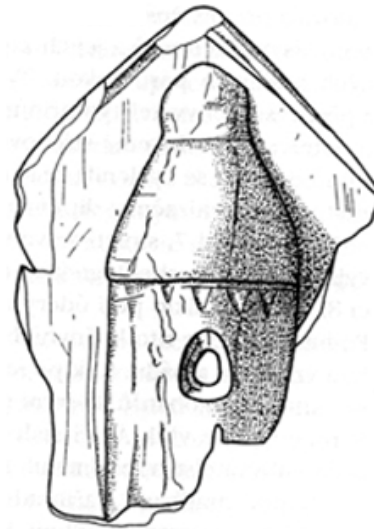
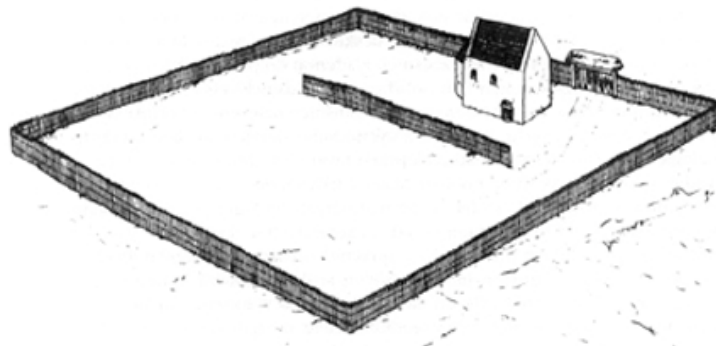
Půdorys podle Ch. Salm-Reifferscheidta 1936; Měřinský 1998: Jemnicko

- Centra knížecí správy
- Ostatní knížecí hrady
- ▲ Knižecí dvory

0 50 100 km

Kostel sv. Víta

Žatec

RS hradiště (akropole, přehradí: mezi hradba roštové konstrukce s čelní kamennou plentou a příkop s plochým dnem; vnější opevnění – středověká hradba – 15 ha)

- * v ½. 10.st.
- velmožské sídlo mimo opevněnou plochu hradiště: příkop: š=6 m
- na přehradí ½. 11.st.: 2 kostely – 1. součást dvorce
- akropole: velmožský dvorec (opevnění: palisáda) - palácová stavba – roubená

PLANÁ

okr. Tachov

Románský kostel sv. Petra a Pavla kolem 1240

Portál – analogie na hradě Volfštejně

Starší fáze: patrně dřevěný kostelík – kůlové konstrukce a kolem mladohradištní hřbitov
+ sídlení aktivity 11.-12. století

AH 7

Knížecí dvorec:

Zakladatel baziliky: Břetislav I. (?)

bazilika: součástí kostela sv. Fabiána a Šebestiána;
trojlodní bazilika s praovúhlým zakončením bočních lodí, neznámé
zakončení hlavní lodě , sdružené okno na Z-okraji J-stěny –
osvětlovalo tribunu

Materiál: břidlice na maltu – podřezávané spáry

První písemná zmínka o Živohošti je v listinách kolegiálního chrámu
Litoměřice – r. 1057 získán pro pro kapitolu kuchař z *Siuohoschi*
roku 1141 zde trávil vánoce Vladislav II.

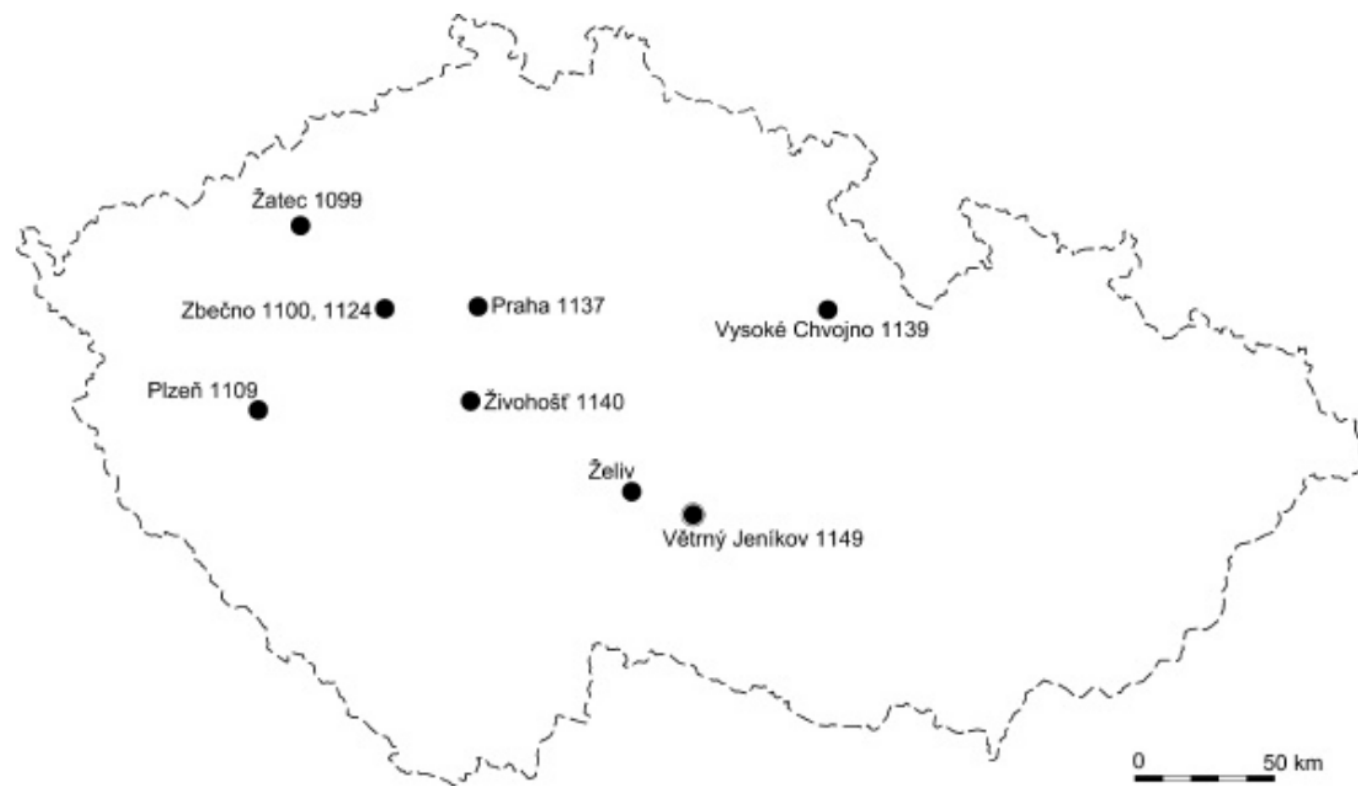
V roce 1271 darovala královna Kunhuta Živohošť i s kostelem
křížovníkům s červenou hvězdou, jimž patří kostel s farou dosud.

1. Arkády hlavní
lodi

2. Provoúhlý závěr
boční lodi s
fragmentem
oltáře

Živohošť - bazilika na knížecím dvorci - snad kníže Břetislav I. - zjištěna archeologicky -
P.Břicháček, P.Sommer, A.Merhautová

Hejhal, P. Vánoční lokality

1099 – kníže Břetislav II. trávil vánoce v Žatci (*FRB II*, 143).

1100 – kníže Břetislav II. trávil čas před Vánocemi ve Zbečně, kde se zabýval lovem. Dne 20. prosince 1100 byl při návratu z lovu přepaden a těžce zraněn. Zranění podlehl v noci na 22. prosince. Přítomen byl i pražský biskup Heřman (*FRB II*, 146–147).

1109 – Vladislav I. trávil Vánoce v Plzni, původně to mělo být v Hradci Králové (*FRB II*, 166).

1124 – Vladislav I. trávil vánoční svátky ve Zbečně, byl zde přítomen až do Tří králů. Pak onemocněl a nechal se převézt na Vyšehrad (*FRB II*, 191).

1137 – olomoucký biskup Jindřich Zdík a pražský biskup Jan I. slavili Boží hod v Praze (*FRB II*, 227).

1139 – kníže Soběslav I. byl okolo Vánoc na dvorci Chvojno (dnes Vysoké Chvojno, okr. Hradec Králové). Kanovník vyšehradský uvádí rok 1140 (*FRB II*, 231).

1140 – kníže Vladislav II. slavil Vánoce v Živohošti. Kanovník vyšehradský tuto událost klade do roku 1141 (*FRB II*, 234).

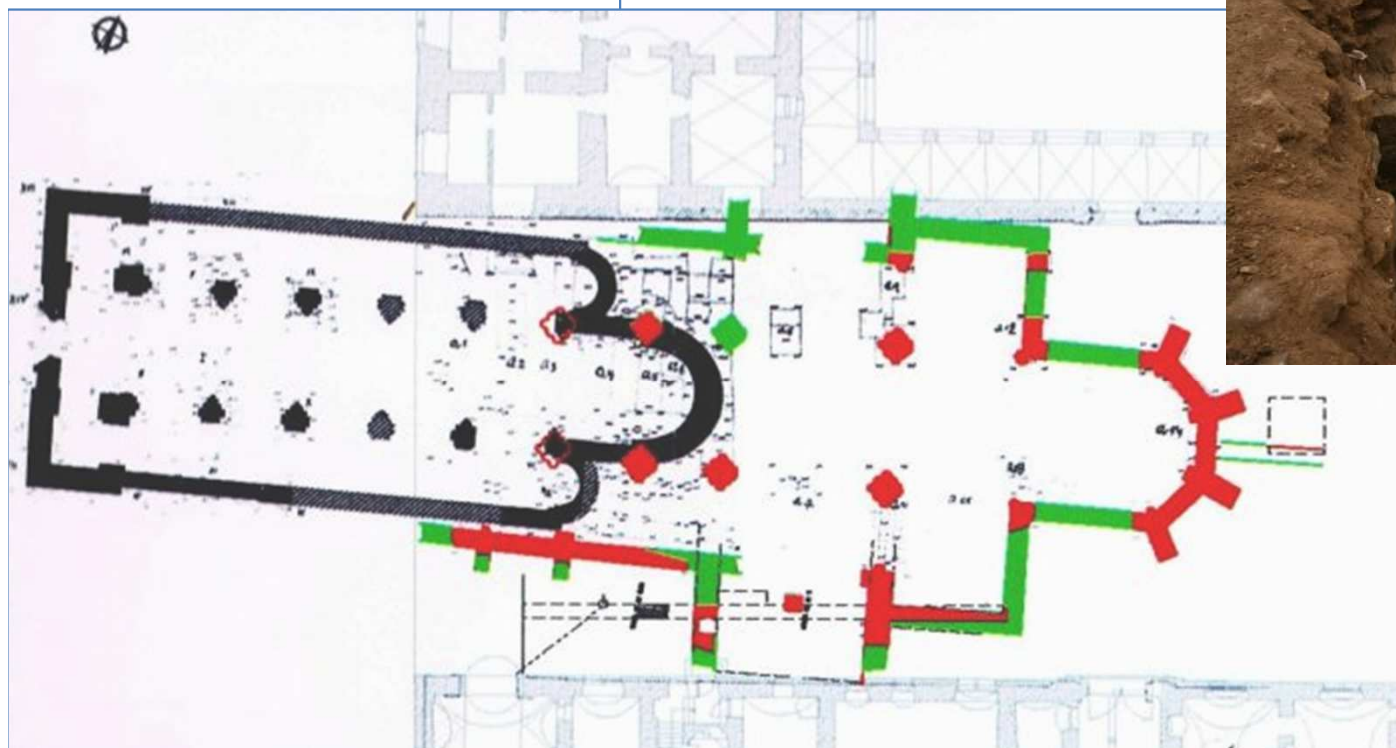
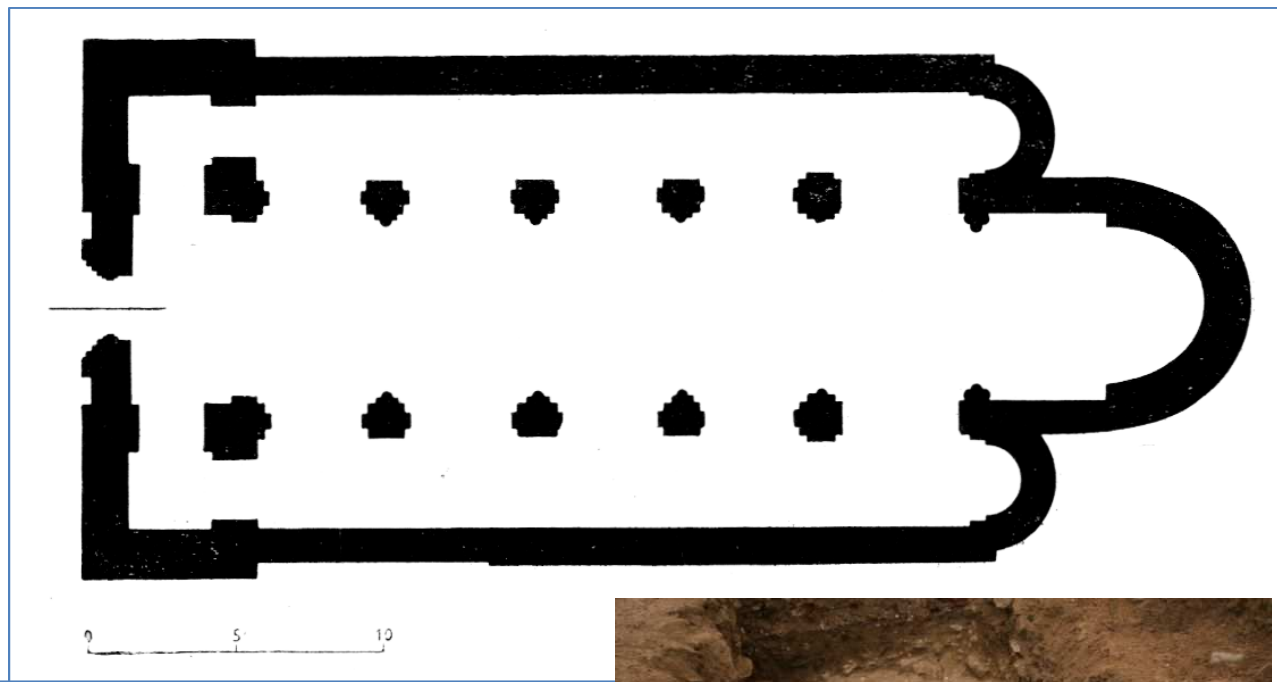
Litomyšl

bazilika Panny Marie

Ae výzkum K. Reichertová

1962 Pam. Péče

Severin 2006, AH 31, 291-301

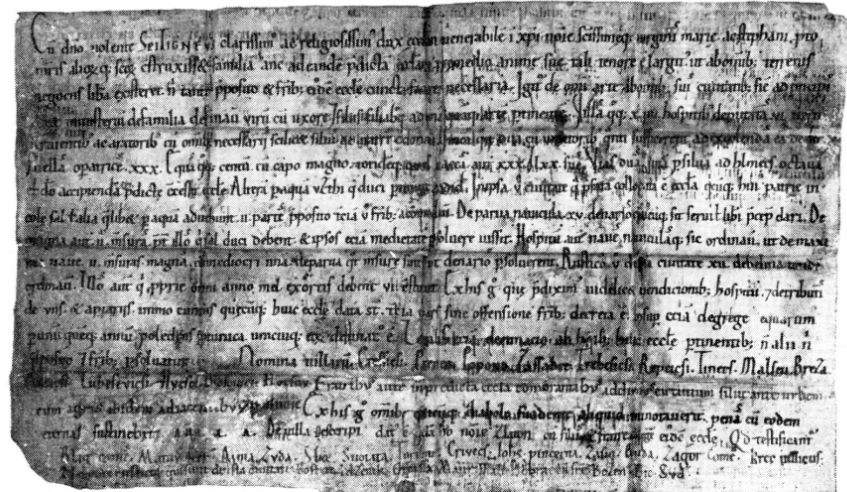

Litoměřice

Kapitulní kostel sv. Štěpána: 1057-zbořen 1662-64

CDB I, č. 55 – založil Svytlah II. na hradě
kostel sv. Štěpána s kapitulou

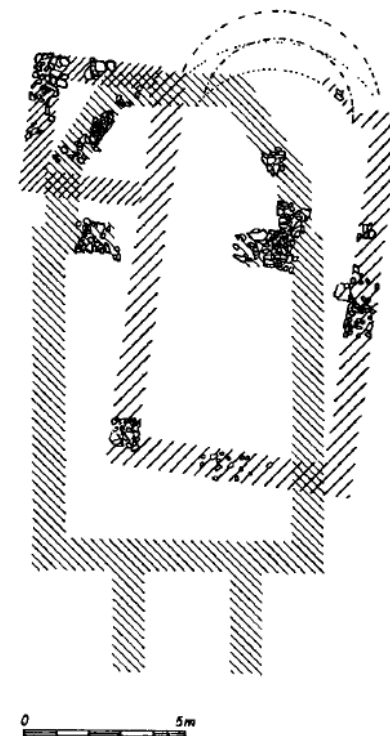
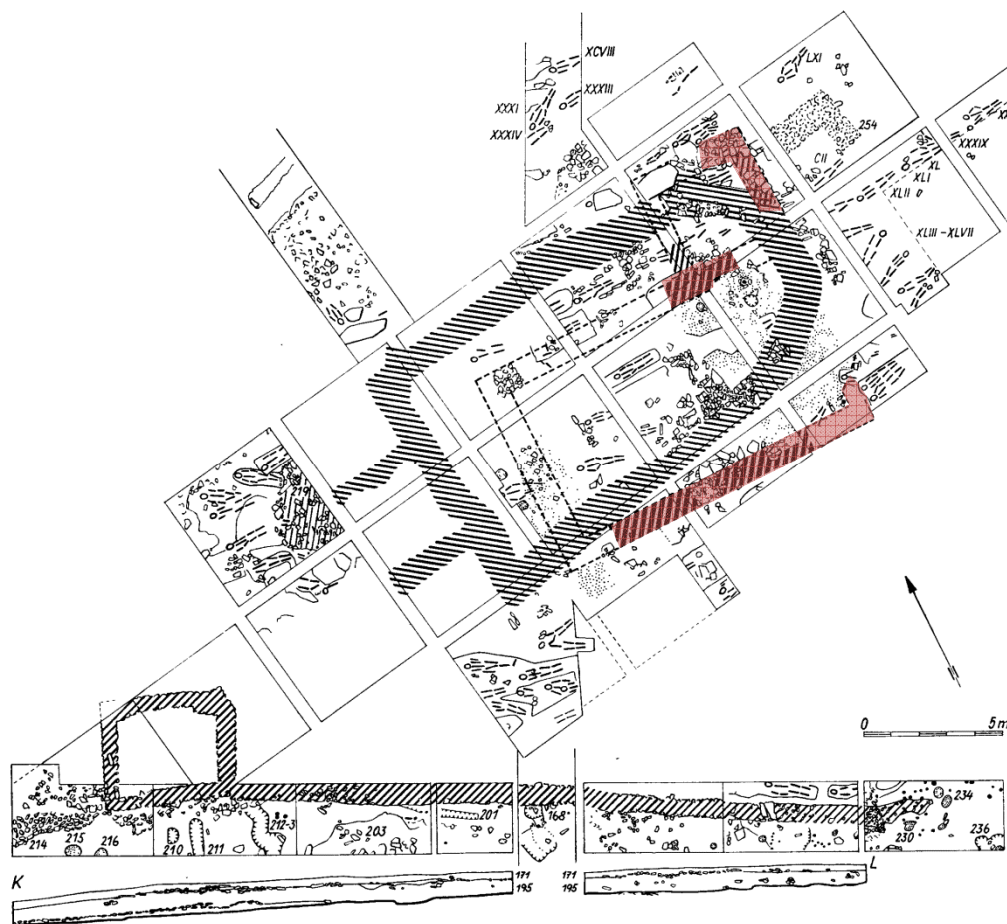
Kostel sv. Jiří

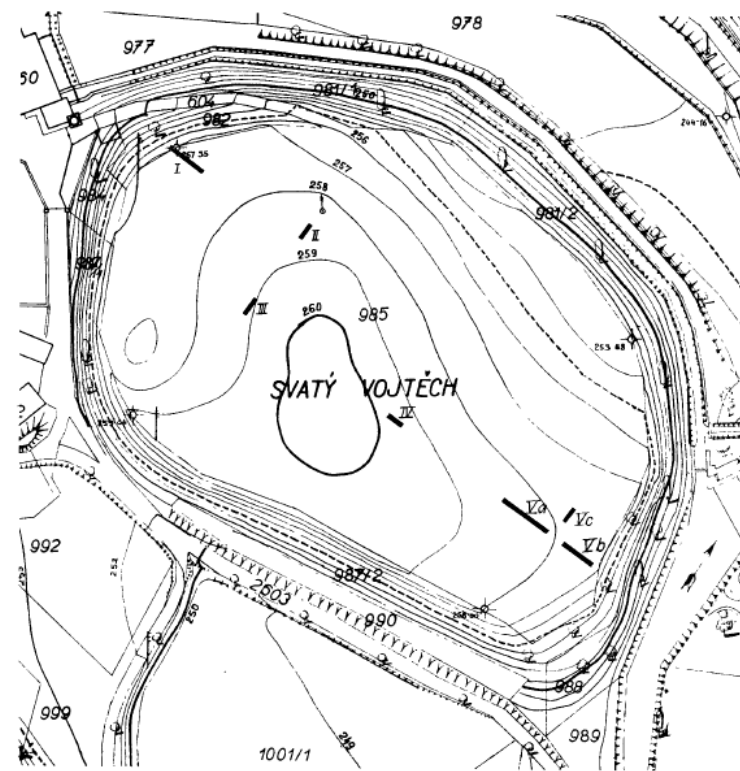
od konce 10. st. –

- 1. fáze:** 1-loďní se čtvercovým přístavkem a apsidou (7,8x13m), maltové podlahy: 11-12.st.
- 2. fáze:** 13.st., 1-loďní s polygonálením závěrem

Kostel sv. Jiří a hřbitovní domek na Willenbergově rytině (1602)

Kostel sv. Vojtěcha

se hřbitovem: 11.-13.st.

Lehce opevněné sídlo

?: „sídlo drobného feudále sklonku RS“
(Lutovský 2001, 137)

STARÝ PLZENEC

10. století - přemyslovské knížecí hradiště s podhradím - funkce správního centra kraje.

V písemných pramenech se poprvé hrad Plzeň objevuje v roce 976, kdy zde byla svedena bitva mezi vojsky Boleslava II. a Otty II.

O hradu Plzeň se též hovoří i v legendě o sv. Vojtěchu.

důležitost Plzně: existence mincovny doložené bezpečně v letech 1010–1012 a 1224–1228. Děpolt III., jeden z příslušníků vedlejší větve Přemyslovců, obýval zdejší hrad v letech 1213 – 1216, a pozdější král Václav I. je mezi roky 1224–1228 zmiňován jako „vévoda plzeňský“.

vysoká koncentrace sakrálních staveb a podhradní osídlení městského charakteru.

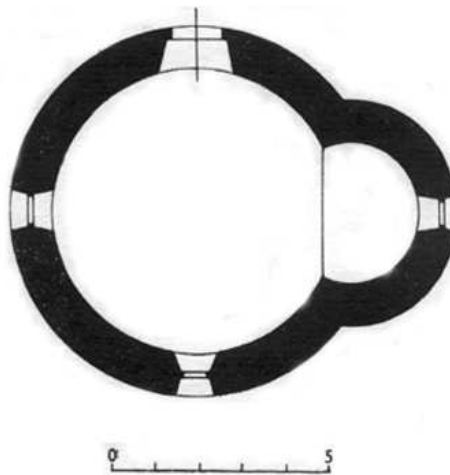
Rotunda sv. Petra

základy románského **kostela sv. Vavřince** (goticky přestavěného a zříceného v roce 1818)

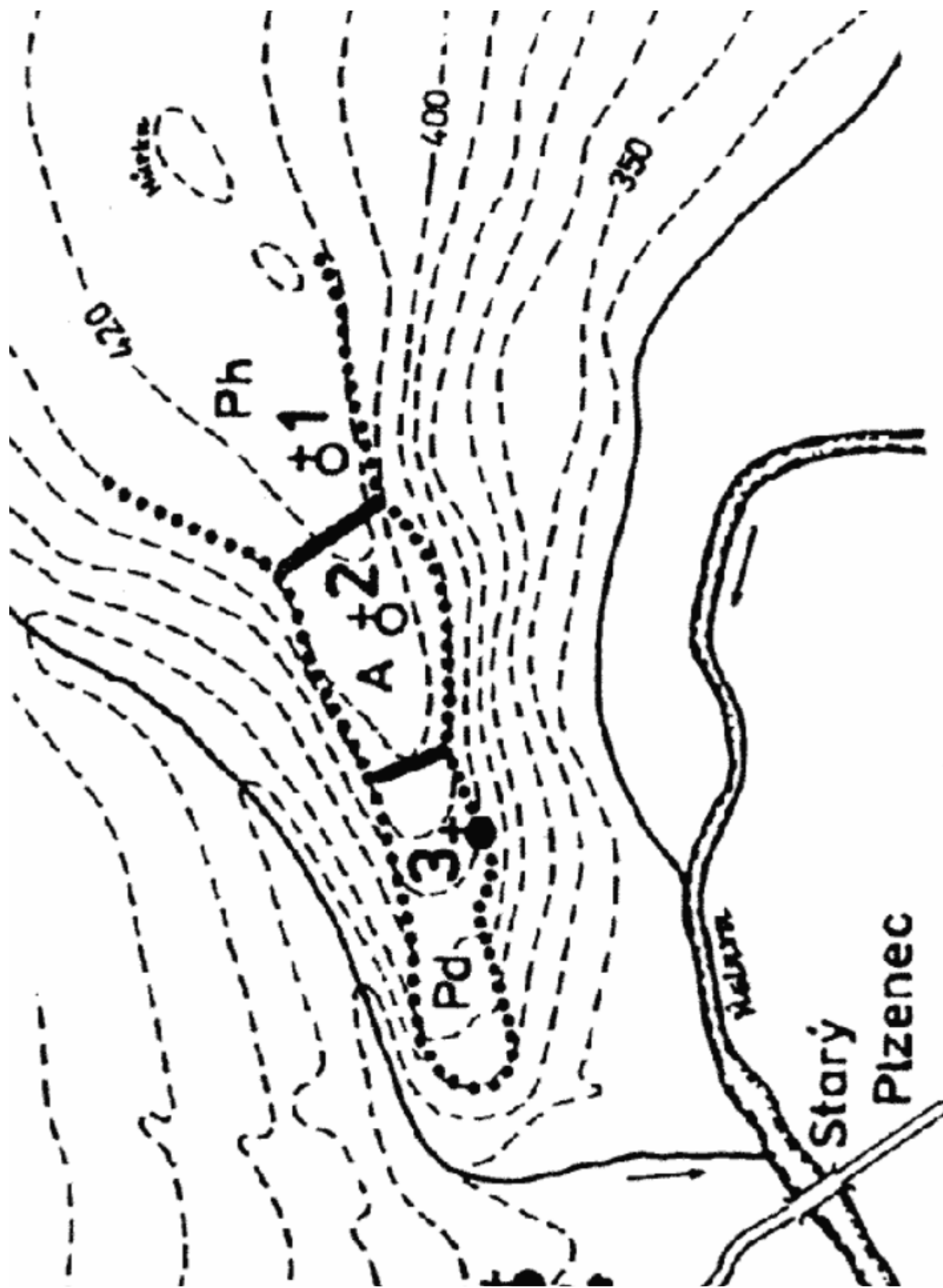
Na V-předhradí - základy románského **kostela sv. Kříže**, poprvé zmíněn 1266

spatřit ještě mohutné valové opevnění

Roku 1295 - na soutoku Radbuzy a Mže založeno město Nová Plzeň - význam hradiště upadal a koncem 16. století byl hrad Plzeň opuštěn.

Starý Plzenec, kostel sv. Petra.

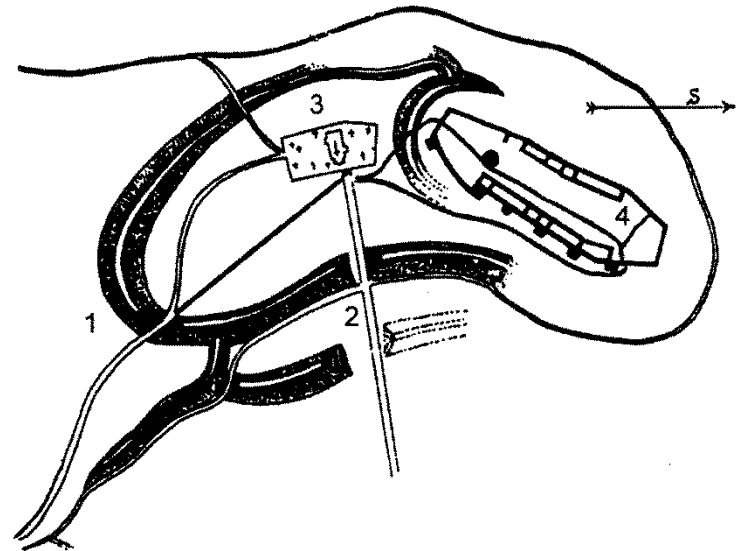
Stary
Pizenec

PRÁCHEŇ

Hrad

Velké Hydčice, hradiště Prácheň.

schematický plán: 1 – hlavní val; 2 – dvojitě opevnění a cesta směřující do podhradí; 3 – kostel sv. Klimenta na předhradí; 4 – vrcholně středověký hrad stojící na původní akropoli hradiště.

Prácheň ve výřezu z Willenbergovy veduty Horažďovic.

Vpravo zřícenina středověkého hradu, uprostřed kostel sv. Klimenta s cestou z podhradí, vlevo výrazné valové opevnění předhradí